

KRISTU A CÍRKEVÍ

NÁKLADEM
CYRILLO-
METHODĚJSKÉ
KNIHTISKÁRNÝ A
NAKLADATELSTVÍ
V. KOTRBA, PRAHA

II. SVAZEK NOVÉ ŘADY
ŘÍDÍ PROF. Dr. JAN MERELL

Zakladatelé

Dr. Josef Tumpach a Dr. Ant. Podlaha

KRISTUS A CÍRKEV

Msgr. Dr. ALOIS KUDRNOVSKÝ

KRISTUS A CÍRKEV

I

OKRUŽNÍ LIST PIA XII.

*O tajemném těle Ježíše Krista a o našem v něm
spojení s Kristem*

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ

V. KOTRBA, VEŘ. OBCH. SPOL. V PRAZE II.

Ordinarius Pragensis.

Nihil obstat.

MONS. DR. CAROLUS KADLEC,
 censor.

Imprimatur

Pragae, die 4. Septembris 1946
PRAEL. DR. THEOPHILUS OPATRŇY,
 vicarius capitularis.

N. 13173.

ÚVODEM

1..... Církev — veliké tajemství víry. Není pouhou náboženskou společností jako jiné. Jí nezaložili si lidé, aby vedla je v náboženském životě. Jejím zakladatelem jest Bohočlověk, jejím úkolem zprostředkovati lidem dílo spásy, život dítek božích. Neboť „Kristus přišel na svět, aby každý, kdo věří v něho, nezhybnul, ale měl život věčný.“¹⁾

Ano, Církev není ani pouhou hlasatelkou spásy, nýbrž i z vůle Boží rozdatelkou milostí, pokladnicí velikých tajemství božích. Není jen cestou do svatyně, ale i svatyní boží na zemi.

Nevede pouze k víře, ale i sama jest tajemstvím víry. Jest sice viditelným shromážděním věřících na zemi, avšak svým ustanovením, zřízením, obsahem, úkolem jest řádu nadpřirozeného, tajemstvím víry. „Věřím v svatou Církev obecnou,“ vyznává lid křesťanský po všechny věky, „Credo .. in unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam,“ modlí se kněz u oltáře.

2..... Odtud možno různě se Církví zabývati. Věda náboženská hledí na Církev jako na každý jiný jev v životě lidstva. Na základě dějin a zkušenosti posuzuje ji jako každou jinou náboženskou společnost, sleduje, čím se od jiných liší, případně, čím nad jiné vyniká. Shledává, že Kristus Pán ji založil, v ní žije a působí a tak dochází k důvodům jejího vyššího původu a rázu. Závěr tento není ještě vírou, podává pouze pohnutky k víře. K víře totiž jest třeba ochoty srdce, vůle, jež vedena milostí boží nakloňuje rozum, aby přijal toto veliké tajemství boží pravdy, moci a lásky, aby v ně věřil.²⁾

A na tomto stupni víry stojí apologetika čili základní bohověda. Jako muž, jenž stojí před otcovským domem a určuje si jeho přesnou polohu a z dějinných dokladů svůj rodový vztah k němu, tak apologeta zjišťuje si rozumově a historicky základy své víry, aby sobě i jiným objasnil důvody, jež jej k víře vedou. Jeho víra přitom

¹⁾ Jan III., 16. — ²⁾ Samo věřiti nic jiného není, než se souhlasem mysliti. Augustin, De praedest. sanct. 2, 5.

jej pobádá, aby pilně a vážně pracoval, chrání jej, aby nechybil a k správnému závěru došel. Tak jednáje v náboženství o Bohu, uznává, že pro jeho pravdomlupnost nutno mu věřiti, studuje křesťanství, shledává, že toto jak pro vznešenost svoji tak pro doklady boží všemohoucnosti, vševědoucnosti, lásky a svatosti, jimiž jest provázeno, jest hodno víry jako zjevené dílo boží, bádáje konečně o Církví, vidí v ní konkrétní křesťanství, historický útvar Kristem Pánem založený a chráněný, jemuž sám poklad víry svěřil, aby jej zachovával, lidstvu hlásal a poskytoval.

Přítom však nezabývá se obsahem, bohatstvím tohoto pokladu. To činí věrouka, dogmatika. Tato z přímého styku s Kristem P., svým zakladatelem a ochráncem, jest si jista svým pokladem víry a milosti i jeho obsahem a ze slov svého zakladatele, jež sama slyšela a jež dějiny zachovaly v Písmě sv. a ústním podání, jest si vědoma svého poslání a tak lidstvu hlásá a vykládá slova spásy a přisvojuje ovoce vykoupení.

A tu, když pojednala o Vykupiteli a jeho dílu, ukazuje na jeho Církev, vysvětluje její zřízení a působení, její život, vztah k nejsv. Trojici, povahu a vlastnosti. Tím doplňuje a dokresluje celý obraz o Církví, jejíž existenci a poslání zjistila základní bohověda.

3..... Přítomná encyklika pap. Pia XII. stojí na tomto stanovisku dogmatickém. Neužívá proto ani o Církví popisného výměru Bellarminova jako základní bohověda, že totiž Církev jest viditelné shromáždění věřících, kteří jedno učení vyznávají, jedněch svátostí užívají a římského papeže za svoji viditelnou hlavu uznávají.¹⁾ A jelikož Církev ve své podstatě jest tajemstvím víry, nazývá ji podle sv. Apoštola tajemným tělem Kristovým, což, jak dí Franzelin, jest křesťanskou definicí víry, pojmem víry věřících.²⁾

V ní sv. Otec, nejvyšší učitel víry a mravů, ukazuje, jak

¹⁾ De Ecclesia militante III, 2: Coetus hominum eiusdem fidei christianae professione, et eorundem sacramentorum communione colligatus sub regimine legitimorum pastorum et praecipue unius Christi in terris vicarii, Romani Pontificis. — ²⁾ Theses de ecclesia Christi, p. 308.

Církev jest dílem Krista P., jenž skrze ni skýtá dary boží pravdy a lásky, jak jest trvale na světě dlícím Kristem, jenž v ní uskutečňuje své dílo spásy, království boží na zemi. Všichni lidé ať tedy k ní přilnou a se v ní sdruží zvláště dnes jako ve zdroji a základu pokoje a nového života mezi národy.

V následujícím podáváme volný překlad této encykliky. Rozdělení k ní přidané usnadňuje její přehled a výklad.

Rovněž připojený nástin úvah s případným čtením jednotlivých částí encykliky umožňuje samostatná pojednání o ní.

PŘEHLED I.

ÚVOD: ÚMYSL SV. OTCE	§ 1 — 2
<i>Důvody:</i>	
1. Potřeby doby: Nepříznivé smýšlení o církvi, snaha věřících a i touha nekatolíků po záchraně	3 — 5
2. Vděčnost sv. Otce: Věřící lnou k sv. Otcí a i přispěli k stavbě svatyně jeho patronu	6 — 7
3. Povinnost úřadu pastýřského: Objasniti víru, varovati před bludy a pečovati o duchovní život věřících	8 — 10
POSTUP: VLASTNÍ STAŤ	11
<i>Základní myšlenka:</i> Podstata Církve a vhodný výraz pro ni	12 — 13

I.

CÍRKEV TĚLEM KRISTOVÝM

A) <i>Církev tělem:</i>	
1. jest nazývána	14
2. sestává z údů	15 — 17
3. udílí jim život a činnost	18 — 20
4. nevyklučuje nepředurčených ani hříšníků a stará se o jejich uzdravení	21 — 23
B) <i>Církev tělem Kristovým:</i>	24
1. Kristus jejím zakladatelem	25
a) ji připravil	26
b) ji zařídil, zrušiv St. Zákon, stav se i vykoupením jejím pánem, opatřiv jí poklad milosti	27 — 31
c) ji v život uvedl	32
2. Kristus její hlavou	
a) nazýván tak v Písmu sv. a tradici	33 — 34
b) pro svou vznešenost	35
c) pro své řízení Církve na počátku, během doby též viditelně skrze své zástupce a za spolupráce údů	36 — 43
d) pro podobnost mezi hlavou a tělem, v něm je plnost milostí, z něho dostává se všem osvětlení a posvěcení	44 — 50
3. Kristus jejím životem	51
a) Církev druhý Kristus	52
b) skrze ni plní své poslání	53

c) působením Ducha sv., jenž jest duší Církve	. § 54 — 55
d) Kristus žije v údech	56
4. Kristus Spasitel světa	57

II.

CÍRKEV TAJEMNÝM TĚLEM KRISTOVÝM

1. <i>Pojem:</i>	
a) rozlišuje Církev od vlastního těla Kristova i od jiného těla fysického nebo mravního	58 — 60
b) nečiní Církev společností jen vnější a právní	61 — 63
c) nevyklučuje chybující údy, sama zůstává bez poskvrny	64 — 66
2. <i>Obsah pojmu:</i>	
a) styk hlavy s tělem úzký, vznešený, patrný na venek vyznáním víry, přijímáním svátostí a poslušností, uvnitř vírou, nadějí a láskou	67 — 74
b) skrze Ducha sv.: Církev tak doplňuje Krista	75 — 78
c) toto spojení zůstává tajemstvím	79 — 80
d) jeho vrchol jest Velebná svátost oltářní	81 — 84
3. <i>Nesprávné názory</i>	
a) o způsobu spojení: bludný mysticism a kvietism	85 — 86
b) o časté zpovědi všedních hříchů	87
c) o soukromé modlitbě	88
d) o prosbách ke Kristu P.	89

III.

NAŠE LÁSKA K TAJEMNÉMU TĚLU KRISTOVU

1. <i>Její důvody:</i>	
a) Církev městem Božím	90
b) pečlivou matkou	91
c) tělem Krista Pána	92
d) s mnohými ubohými údy	93
2. <i>Vzorem láska Kristova, jež</i>	94
a) rozsahem zahrnuje všechny a dnes jest tolik potřebných	95 — 96
b) obsahem vztahuje se na celý život Páně; všichni, zvláště rodiče mají jej následovati	97 — 98
3. <i>Příkladem jest Církev sama, jež</i>	
a) pečuje o své údy a modlí se za ně	99

- b) stará se o jinověrce modlitbou a snahou o vstup jejich
do Církve, ovšem jen z přesvědčení a dobré vůle § 100—102
- c) dbá o ty, jež vedou společnost lidskou 103
- d) vybízí všechny ke skutkům kajícím, důvěře v utrpení,
k snášení a sebezáporu 104—106

ZÁVĚR

1. Milujme Církev, tajemné tělo Kristovo 107
2. pod ochranou Matky Páně 108—109
3. a za žehnání viditelné hlavy Církve 110

PŘEHLED II.,

který uvádí S. Tromp S. J. podle překladů Encykliky, uveřejněných ve Vatikáně ve své knize „Corpus Christi quod est Ecclesia“ (Romae 1946) str. 180-181.

PŘEDMLUVA	§ 1 — 11
PRVNÍ ČÁST: <i>Církev tělo mystické</i>	12 — 66
<i>Církev „Tělo“</i>	14 — 23
jedno, nerozdělené, viditelné	14 — 15
organicky hierarchicky spojené	16 — 17
životodárnými prostředky, t. j. svátostmi společné	18 — 20
sestavující z určitých údů	21
nevyjímajíc hříšníky	22 — 23
<i>Církev „Tělo Kristovo“</i>	24 — 57
1. Kristus Církve zakladatel .	25 — 32
a) kázáním evangelia	26
b) utrpením kříže	27 — 31
c) prohlášením Církve o letnicích	32
2. Kristus „Hlavou“ Církve .	33 — 50
a) vznešeností	35
b) vládou	36 — 42
neviditelně a mimořádně .	36 — 38
viditelně a řádně papežem	39 — 40
v jednotlivých církvích biskupy	41 — 42
c) vzájemnou si potřebou	43 — 44
d) svojí shodou s údy i s tělem .	45 — 46
e) plností milostí	47
f) vlivem milostí	48 — 50
osvícením	49
posvěcením	50
3. Kristus udržuje tělo - Církev	51 — 56
a) právním posláním	52
b) sdílením Ducha sv.	53 — 54
c) jenž je duší Těla mystického .	55 — 56
4. Kristus Spasitelem těla - Církve	57
<i>Církev „Tělo Kristovo mystické“</i>	58 — 66
tělo mystické a tělo fyzické	59

tělo mystické a tělo pouze morální	§ 60
Církev právní a charitativní	61 — 66
DRUHÁ ČÁST: Spojení věřících s Kristem	67 — 84
pouto právní a sociální	68 — 69
ctnosti theologické	70 — 73
láska k bližnímu . . .	74
poznání nesmírné a láska věčná Krista Pána	75 — 76
Církev plností Krista Pána	77 — 78
sídlení Ducha sv.	79 — 80
Eucharistie znamením spojení	81 — 84
TŘETÍ ČÁST: Poučení pastorační	85—107
Omyly života asketického:	
nepravý mysticism	85
nepravý kvietism	86
omyly ve zpovědi a v modlitbě	87 — 89
Povzbuzení v lásce k Církvi	90—107
láska buď skutečná	91
již vidíme Krista P. v Církvi . . .	92 — 93
následujeme Krista P., láskou provázejícího Církev	94—107
a) rozsahem lásky	95 — 96
b) účinnou pílí téže	97 — 98
c) nepřetržitou modlitbou	99—103
za údy Církve	99
za ty, kteří ještě nejsou v Církvi	100—102
za krále a vladaře . . .	103
d) doplněním utrpení Ježíše Krista vlastním utrpením . . .	104—107
DOSLOV: O blahoslav. Panně Marii	108—109

OKRUŽNÍ LIST

k ctihodným bratřím patriarchům, primátům, arcibiskupům, biskupům a jiným představeným míst, kteří žijí v míru a styku s Apoštolskou stolicí: O tajemném těle Ježíše Krista a o našem v něm spojení s Kristem.

PIUS P P XII.

Ctihodní bratři

Pozdrav a Apoštolské požehnání.

ÚMYSL SV. OTCE

Nauka o tajemném těle Kristově, jímž jest Církev,¹⁾ § 1
čerpaná původně z úst samého Spasitele, z níž vysvítá veliké, nikdy chválou dosti oceněné dobrodiní nejužšího spojení našeho s tak vznešenou hlavou, jest zajisté tak důležitá, že svojí vznešeností a důstojností vábí k přemýšlení všechny lidi, kolik jest jich vedeno Duchem Božím, a osvěcujíc jejich mysl, mocně je vybízí k takovému spasitelnému jednání, jež souhlasí s požadavky této nauky. Za Svůj proto úkol pokládáme o tomto předmětu v přítomném okružním listě s vámi pojednati, to zvláště vysvětlujice a vykládajice, co se týká nás, církve bojující. A tak abychom učinili, nutí Nás však nejen vznešenost tohoto učení, ale i poměry přítomné, v nichž žijeme.

Jest tedy naším úmyslem mluvit o bohatství skrytém § 2
v lůně Církvě, již Kristus si získal krví svojí,²⁾ a jejíž údové honosí se Hlavou ovinutou trnovou korunou. A to jest patrným dokladem, že všechno nejvíce slavné a vzne-

¹⁾ Sr. Kol., 1, 24. — ²⁾ Sk. ap., 20, 28.

šené nerodí se leč z bolesti, a tak i nám, když bereme účast zde na zemi na utrpení Kristově, jest se těšiti, že plesajíce budeme se radovati, až se zjeví sláva jeho.¹⁾

DŮVODY: 1. POTŘEBY DOBY NEPŘÍZNIVÉ MÍNĚNÍ O CÍRKVI

§ 3 A tu nejprve jest si všimnouti, že jako Vykupiteli lidského pokolení od týchž, jichž spásu obstarati na se vzal, dostalo se pronásledování, potupy a utrpení, tak i od něho zřízená společnost, Církev, v této věci podobá se svému Zakladateli. Vždyť — ač nepopíráme, ano, spíše doznáváme s vděčnou myslí Bohu, že ve zmatené této naší době není málo těch, kteří, ač odloučení od společnosti Ježíše Krista, hledí přece k Církvi jako k jedinému přístavu spásy — přece však dobře víme, že Církev Boží zamítají a zpupně i nepřátelsky zlehčují nejen ti, kteří opovrhnuvše světlem křesťanské moudrosti přenešťastně se vracejí k učení, zvykům a zřízením pohanské starodávnosti, ale i že ji často přechází, jí nedbá a i vůči ní jakousi nechť a odpor pocítuje více křesťanů buď zvábených líčeným třpytem bludů nebo okouzlených lákadly a zkaženostmi světa. Máme tedy důvody, abychom My, ctihodní bratři, z povinnosti samého svědomí svého a vyhovující mnohým přáním, hlásali krásu, čest a slávu Matky Církve, před oči všech ji stavíce.

ZÁJEM VĚŘÍCÍCH

§ 4 A jest naděje, že naše tyto předpisy a tato napomenutí přinesou věřícím ovoce hojnější za dnešních poměrů; vždyť dobře víme, že tolik bolestí a trampot bouřlivé doby této, jež doléhá velmi krutě na nečetné lidi, přijímají-li se odevzdaně a klidně jako z božího dopuštění, obrátí jejich mysli od věcí pozemských a pomíjitelných přirozeným jakýmsi tlakem k hodnotám nebeským a věčně trvajícím a vzbudí v nich tajemnou jakousi žízeň a žhavou touhu, která by je za vnuknutí Ducha sv. roz-

¹⁾ Sr. I. Petr., 4, 13.

nítla a jaksi hnala hledati s větším úsilím království boží. Čím více totiž lidé se vzdalují od marnivosti tohoto světa a nezřízené lásky k přítomným věcem, tím více stávají se schopnými chápati světlo tajemství nebeských. A tu zajisté zřejměji dnes než kdy jindy patrna jest vrtkavost a marnost věcí pozemských, kdy říše se říše a státy, kdy nesmírné statky a bohatství všeho druhu potápějí se v širých prostorách oceánu, kdy města, osady a úrodné kraje pokrývají se zříceninami a poskvrňují se bratrovražděným bojem.

TUŽBY NEKATOLÍKŮ

Mimo to doufáme, že i odloučeným od lůna katolické § 5
Církve nebude nemilým a neužitečným, co brzy hodláme vyložiti o tajemném Těle Ježíše Krista. A to nejen protože lze pozorovati, jak roste jejich přichylnost k Církvi den co den, ale i protože titěž, když vidí v přítomné době, jak povstává národ proti národu, říše proti říši, jak do nesmírna roste nesvornost a nenávist, símě nepřátelství, a když obracejíce zrak k Církvi, obdivují její Bohem stanovenou jednotu, — již všichni lidé jakéhokoli kmene bratrským svazkem v Kristu jsou spolčeni, — tu zajisté budou nuceni, aby obdivovali sdružení takovéto lásky, a lákáni, aby za vnuknutí a pomoci milosti boží brali účast na této jednotě a lásce.

2. VDĚČNOST SV. OTCE - VĚŘÍCÍ VZHLÍŽEJÍ K NĚMU

Zvláštní a to nejvíce příjemný, jenž Nás velmi těší, je § 6
též další důvod, proč předmět této nauky tane Nám na mysli. Po uplynutí totiž XXV. výročí, kdy přijali jsme hodnost biskupskou, k největší radosti spatřili jsme něco, co Nás přinutilo, aby tímto obraz tajemného Těla Kristova jasně a výrazně se zaskvěl ve všech částech okrsku zemského. Viděli jsme totiž, ač vražednou a dlouhou válkou žalostně jest roztrženo bratrské společenství národů, jak přece všichni, kolik všude máme v Kristu synů, s jednotnou vůlí a láskou pozvedají svoji mysl

k společnému Otci, jenž, bera na se starosti a úzkosti všech, řídí kormidlo Církve katolické za tak nepřátelské bouře. Tato ovšem skutečnost, již pozorujeme, ukazuje nejen obdivuhodnou jednotu sdružení národů, ale i to, že jako My chováme v srdci otcovském všechny jakékoli národnosti, tak i katolíci všech národů mezi sebou válčících pozvedají svůj zrak k zástupci Ježíše Krista, aby ten, veden neporušenou rovností a nestranným úsudkem vůči oběma stranám, stoje nad bouří lidských zmatků, všem odporoučel a podle sil svých hájil pravdu, spravedlnost a lásku.

PŘISPĚLI NA STAVBU SVATYNĚ SV. EUGENIA

§ 7 Neméně útěchy Nám přineslo poznání, jak dobrovolně a ochotně sebrán byl obnos k postavení svatyně, jež má býti zasvěcena Našemu předchůdci a jmenovci papeži Eugeniovi I. Aby tedy byla zachována památka na tento velmi příznivý výsledek, jímž má býti zbudován chrám vůlí a štědrostí všech věřících, chceme, aby důkaz vděčnosti Naší mysli podal tento okružní list, jednající o živých těch kamenech, jež jsou postaveny nad živým kamenem úhelným, jímž jest Kristus, a tvořící svatý chrám daleko vznešenější nad jakýkoli chrám rukama zbudovaný, příbytek totiž Boha v Duchu svatém.¹⁾

3. POVINNOST PASTÝŘSKÉHO ÚRADU: OBJASNITI PRAVDY VÍRY

§ 8 Naše pastýřská péče jest příčinou největší, proč My nyní dosti zevrubně jednáme o této vznešené nauce. Mnoho sice bylo vydáno na světlo o tomto předmětu; a dobře víme, že dnes nemálo lidí s větším úsilím věnuje se tomuto studiu, v němž též zbožnost křesťanská nalézá zalíbení a posilu. A to ovšem lze vysvětliti, jak se zdá, tím, že i obnovené studium posvátné liturgie i zavedený zvyk častějšího přijímání Eucharistického po-

¹⁾ Sr. Efes., 2, 21-22; I. Petr., 2, 5.

krmu i horlivější úcta nejsvětějšího Srdce Ježíšova, již dnes se těšíme, pozvedly myslí mnohých k hlubšímu rozjímání o nevystihlém bohatství Kristově, v Církvi chovaném. A dalším důvodem jest také i to, že vydané v poslední době doklady o Katolické akci, ježto utužily víc a více styky křesťanů mezi sebou a s církevní vrchností, především s Římským Papežem, bez pochyby nemálo přispěly k tomu, aby byl objasněn tento předmět ve svém světle. Nicméně, můžeme-li se z těchto věcí, jichž jsme se výše dotkli, vším právem radovati, nelze popřít, že právě odloučení od Církve rozsévají bludy stran této nauky, ale že i mezi věřícími šíří se méně přesné nebo vůbec nesprávné názory, jež by mohly svěsti se správné cesty pravdy.

VAROVATI PŘED BLUDY

Mezitím, co na jedné straně trvá smyšlený racionalismus, jenž pokládá za nesmyslné vše, co přesahuje a překonává schopnosti lidského ducha, a mezitím, co též provází příbuzný druh bludu, jenž lidově sluje naturalism, který v Církvi Kristově nevidí a viděti nechce nic jiného než pouze právní a společenské pojítko; na druhé straně vtírá se nesprávný mysticism, jenž odváživ se odstraniti nehybné hranice mezi stvořenými věcmi a jejich tvůrcem, przní hanebně Posvátná Písma. § 9

PEČOVATI O DUCHOVNÍ ŽIVOT

Tyto však protichůdné a sobě odporující i nesprávné smyšlenky způsobují, že někteří, zaraženi zbytečným jakýmsi strachem, pokládají hlubší tuto nauku za něco nebezpečného a proto bojí se jí jako krásného, avšak zakázaného jablka rajského. A to jistě nesprávně: neboť Bohem zjevená tajemství nemohou býti lidem k záhubě, ani nemají zůstatí lidem bez užitku jako poklad skrytý v poli: ale proto jsou lidem dána, aby přispěla k duchovnímu pokroku těch, kdož zbožně o nich rozjímají. Neboť, jak učí Vatikánská synoda, „rozum vírou osví- § 10

cený, když bádá pilně, zbožně a strážlivě, za pomoci boží přichází k jakémusi poznání tajemství božích a to velmi plodnému, jak ze srovnání s tím, co přirozeně poznává, tak ze souvislosti tajemství mezi sebou a s posledním cílem člověka“; ačkoli týž rozum, jak posvátná synoda připomíná, „nikdy není schopen, aby je prohlédl jako pravdy přirozené, které tvoří vlastní předmět jeho poznání“.¹⁾

POSTUP

§ 11 A to vše před Bohem zrale uváživše: aby svrchovaná krása Církve se zaskvěla v novém světle; aby vynikající šlechtická důstojnost, povznesená nad přirozený stav věřících, spojených v Kristově Těle se svojí Hlavou, stala se s větší jasností známou; aby konečně mnohonásobným bludům přístup se zamezil do této nauky, pokládali jsme My za úkol Svého pastýřského povolání Okružním tímto listem předložití celému křesťanskému světu nauku o tajemném Těle Ježíše Krista a o spojení věřících v témže Těle s Božským Vykupitelem; a zároveň vyvoditi z velmi milé této nauky některé závěry, aby podle nich přinášelo hlubší bádání o tomto tajemství hojnější plody dokonalosti a svatosti.

VLASTNÍ STAŤ

ZÁKLADNÍ MYŠLENKA - PODSTATA CÍRKVE

§ 12 Uvažujeme-li o podstatě této nauky, přicházejí Nám na mysl slova Apoštola: „Kde se rozhojnila vina, překypěla milost“.²⁾ Známo jest totiž, že praotec pokolení lidského byl od Boha do tak vznešeného stavu povýšen, že zároveň s pozemským životem měl předati potomkům život nadpřirozené, posvěcující milosti. Avšak po žalostném pádu Adama celé pokolení lidské, nakažené dědičnou vinou, ztratilo toto účastenství na boží přirozenosti³⁾ a všichni stali jsme se syny hněvu.⁴⁾ Ale nej-

¹⁾ Sez. III. Cons. de fide cath., c. 4. — ²⁾ Řím., 5, 20. — ³⁾ Sr. II Petr., 1., 4. — ⁴⁾ Ef., 2, 3.

výš milosrdný Bůh „tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal“.¹⁾ Slovo věčného Otce zároveň z téže Boží lásky vzalo na sebe lidskou přirozenost z pokolení Adama, nevinnou ovšem a prostou všeho pádu, aby z nového a nebeského Adama milost Ducha sv. vlévala se na všechny syny praotce: aby tito totiž, když hříchem prvního člověka byli zbaveni přijetí za boží potomstvo, skrze Vtělené Slovo, stavše se podle těla bratřími Syna Božího Jednorozeného, obdrželi moc státi se syny Božími.²⁾ A tak pnicí na kříži Ježíš Kristus nejen usmířil uraženou spravedlnost Věčného Otce, ale zasloužil nevýslovnou hojnost milosti nám, svým příbuzným. A tuto hojnost milostí veškerému pokolení lidskému mohl uštedřovati přímo sám sebou; přece však chtěl tak činiti skrze viditelnou Církev, v níž by se sdružili lidé, aby tak skrze ni všichni si poskytovali společnou pomoc při udílení božského ovoce Vykoupení. Jako totiž Slovo Boží, aby bolestmi a svým utrpením vykoupilo lidi, chtělo použití naší přirozenosti, týmž způsobem užívá Církev své během staletí, aby započaté jeho dílo spásy dále trvalo.³⁾

VÝRAZ PRO TUTO JEJÍ PODSTATU

V pravdě pak, máme-li určití a popsati tuto pravou § 13 Církev Kristovu — již jest svatá, katolická, apoštolská Římská Církev,⁴⁾ — ničeho ušlechtilejšího, ničeho vznešenějšího, ničeho konečně božstějšího nenalézáme nad onen výrok, jímž táž sluje „tajemným Tělem Ježíše Krista“; ano, tento název vyplývá a jaksi vykvétá z částých výkladů Posvátných Písem a ze spisů svatých Otců.

I. CÍRKEV TĚLEM KRISTOVÝM — A) CÍRKEV TĚLEM - 1. SLUJE

Že Církev jest tělem, často hlásají Posvátné Výroky: § 14 „Kristus,“ dí Apoštol, „jest Hlavou Těla Církev.“⁵⁾ Je-li však tělem Církev, jest třeba, aby byla něčím jednotným

¹⁾ Jan, 3, 16. — ²⁾ Sr. Jan, 1, 12. — ³⁾ Sr. Sněm. Vat. Con. de Eccl., prol. — ⁴⁾ Sr. tamtéž Const. de fide cath. c. 1. — ⁵⁾ Kol., 1, 18.

a nerozděleným podle výroku onoho Pavlova: „Mnozí jedno tělo jsou v Kristu.“¹⁾ Nejen musí býti něčím jednotným a nerozděleným, ale i něčím skutečným a viditelným, jak tvrdí Předchůdce Náš blahé paměti Lev XIII. v Okružním listě „Satis cognitum“: „Proto, poněvadž tělem jest, očima se vidí Církev.“²⁾ A tak od boží pravdy odchyľují se ti, kteří líčí Církev tak, jako by nebylo možno smysly jí dosáhnouti a viděti, jako by byla, jak říkají, něčím pouze „duchovým“, podle čehož mnohé křesťanské společnosti, ač od sebe vzájemně odloučeny jsou vírou, přece by byly mezi sebou spojeny neviditelným pojítkem.

2. SESTÁVÁ Z ÚDŮ

§ 15 Avšak tělo vyžaduje množství údů tak mezi sebou spojených, aby si navzájem pomáhaly. A jako v našem smrtelném těle, cítí-li jeden úd bolest, všechny ostatní spolutrčí a zdravé údy nemocným pomoc poskytují, tak v Církví nežijí jednotlivé údy jediné sobě, ale i jiné podporují a tak všechny sobě věnují vzájemně pomocnou péči a to jak k vzájemnému potěšení, tak k mohutnějšímu vzrůstu celé Církvě.

USPOŘÁDANÝCH

§ 16 I mimo to jako v přirozeném řádu netvoří se tělo z jakéhokoli shluku údů, nýbrž jest třeba, aby sestávalo z ústrojů čili údů, které nemají stejné práce a jsou vhodně k svému úkolu upraveny: tak nejvíce z této příčiny nutno nazývati Církev Tělem, že vzniká ze správného a souhlasného usměrnění a sdružení částí a tím sestává z různých sobě odpovídajících údů. A nejinak Apoštol popisuje Církev, když dí: „Jako v jednom těle mnohé údy máme, ale nemají všichni údové stejné činnosti: tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu, jednotliví však jeden druhému spoluúdobé.“³⁾

1) Řím., 12, 5. — 2) Sr. A. S. S. 28, p. 710. — 3) Řím., 12, 4.

NEJEN PŘEDSTAVENÝCH A ZVLÁŠTNÍMI MILOSTMI OBDAŘENÝCH

Nesmí nikdo však si mysliti, že tato řádně rozčleněná § 17
čili, jak se říká, organická soustava Těla Církve jest
složena a vymezena jediné z představených hierarchie:
neb jak opačné mínění zato má, že sestává jediné z údů
obdařených mimořádnými milostmi, byť i tito omilost-
nění zázračnými dary nebudou nikdy Církvi scházeti.
Nutno ovšem naprosto na tom trvati, že ti, kteří mají
v tomto Těle posvátnou moc, jsou předními a hlavními
údy, ježto ze samého ustanovení Božského Vykupitele
trvale udržují Kristův úřad učitelský, královský a kněž-
ský. Přece však vším právem Otcové církevní, když
velebí úřady, stupně, povolání, stavy, řády, úkoly tohoto
Těla, nemají na zřeteli toliko ty, kteří svěcením přijali
posvátné úřady, ale i všechny ty, kteří přijali evange-
lické rady a vedou život buď činný mezi lidmi nebo roz-
jímavý ve stínu ticha, nebo snaží se uplatniti oboje po-
dle svého zvláštního zařízení; i ty, kteří, byť i ve světě
žili, přece svojí činorodou vůlí věnují se skutkům milo-
srdenství, podporující druhé buď duchovně nebo hmot-
ně; a konečně i ty, kteří jsou spojeni čistým svazkem
manželským. Ano, docela nutno připomenouti, že v pří-
tomných poměrech otcové a matky rodin, otcové a matky
duchovní z kmotrovství při křtu a jmenovitě ti, kteří
poskytují pomocnou péči církevní vrchnosti k rozšíření
království Božského Vykupitele, zaujímají čestné, byť
i často skromné místo v křesťanské společnosti; a že
podle příslibení Ježíše Krista nikdy Církvi nebude se
nedostávat, aby i ti nemohli dospěti k vrcholu svatosti
za vnuknutí a přispění božího.

3. UDÍLÍ PROSTŘEDKY K ŽIVOTU A K ČINNOSTI ÚDŮ

Jako však, jak vidíme, lidské tělo jest opatřeno vlast- § 18
ními prostředky, jimiž pečuje o život, zdraví, vzrůst
svůj i jednotlivých údů: tak postaral se i Spasitel poko-
lení lidského z neskonalé dobroty své podivuhodným
způsobem o tajemné Tělo své, obdařiv je svátostmi, aby

jimi údové podporovali se nepřetržitě stoupajícími zdroji milostí od kolébky až k poslednímu vzdechu a aby jimi přehojně se starali o společné potřeby celého Těla. Neboť lázni očistné vody křtící ti, kdož narodili se pro tento smrtelný život, obrozují se ze smrti hříchu a stávají se údy Církve, ale i duchovním znamením označení se uschopňují a uzpůsobují k přijetí ostatních posvátných hodností. Křížmem pak biřmování dostávají věřící novou sílu, aby horlivě chránili a bránili Matku Církev a víru, již od ní přijali. Svátostí pak pokání údům Církve do hříchu kleslým poskytuje se spasitelný lék nejen, aby bylo postaráno o spásu jejich, ale aby též u jiných údů tajemného Těla odstranilo se nebezpečí nákazy, ano, aby i nad to dostalo se týmž povzbuzení a návodu k ctnostnému životu. A není na tom dosti; neboť Velebná svátost oltářní živí a posiluje věřící jedním a týmž pokrmem a spojuje je mezi sebou i s Božskou Hlavou celé Církve nevyslovitelným a božským svazkem. A konečně k smrti nemocným zbožná Matka Církev jest po ruce a posvátným pomazáním nemocných, jestli neudílí podle vůle boží vždy zdraví smrtelnému tělu, skýtá přece poraněným duším nebeský lék, aby je jako nové občany a nově sobě dané přimlouve převedla do nebe, kde budou požívatí boží dobroty po veškeré věky.

A CELÉHO TĚLA

§ 19 Avšak zvláštním způsobem postaral se Kristus o společné potřeby Církve, ustanoviv dvě svátosti. Svátost totiž stavu manželského, v níž manželé vzájemně si udělují milost, pečuje o vnější a uspořádaný vzrůst křesťanské společnosti; a — co důležitějšího jest — o řádnou a náboženskou výchovu dorostu, bez níž by se octlo toto tajemné Tělo ve velmi vážném nebezpečí. Posvátným pak svěcením kněžstva službě Boží věnují se a zasvěcují se ti, kteří by obětovali Eucharistickou oběť, živili sbor věřících Chlebem Andělským a pokrmem učení, řídili jej příkazy a radami a posilovali ostatními nebeskými dary.

NUTNÉ

K čemuž nutno poznamenati, že Bůh jako na počátku § 20 časů opatřil člověka velmi bohatým zařízením, aby si jím podrobil stvořené věci a rozmnožil se naplnil zemi, tak na počátku křesťanské doby vybavil uvedenými nutnými statky Církev, aby po překonaných téměř nesčetných nebezpečích naplňovala nejen veškeren okrsek zemský, ale i nebeské říše.

4. KDO JSOU ÚDY CÍRKVE

Mezi údy Církvě nutno ovšem počítati jedině ty, kteří § 21 přijali křest obrození, vyznávají pravou víru a od svazku s Církví se sami nešťastně neoddělili nebo pro velmi těžké přečiny zákonitou vrchností nebyli odloučeni. „Nebot v jednom duchu,“ dí Apoštol, „my všichni v jedno tělo jsme pokřtěni, ať jsme byli židé nebo pohané, ať svobodní nebo nevolníci.“¹⁾ Jako tedy v opravdovém sdružení věřících jest toliko jedno tělo, jeden Duch, jeden Pán a jeden křest, tak také není možna leč jen jedna víra;²⁾ a tak, kdo odepře poslouchati Církvě, musí býti z rozkazu Pána pokládán za pohana a publikána.³⁾ Proto, kdo se od ní odlučují vírou nebo vedením, v jednom tomto Těle a v jednotě jeho Božího Ducha žíti nemohou.

NEJEN SVATÍ A PŘEDURČENÍ

A nesmíme se domnívati, že Tělo Církvě, protože jest § 22 označeno jménem Kristovým, i v době této pozemské pouti sestává toliko z údů svatostí vynikajících nebo že jest sdružením jedině těch, kteří jsou Bohem předurčeni k věčné blaženosti. Jest to jistě nekonečné milosrdenství našeho Spasitele, že zde ve svém tajemném Těle neodpírá místa těm, jimž druhdy při stolování s hříšníky a celníky místa neodepřel.⁴⁾ Není totiž každý přečin, třeba i těžký zločin, sám sebou takový, aby vlastní svou po-

¹⁾ I. Kor., 12, 13. — ²⁾ Sr. Ef., 4, 5. — ³⁾ Sr. Mat., 18, 17. — ⁴⁾ Sr. Mat., 9, 11; Mar., 2, 16; Luk., 15, 2.

vahou člověka od této Církve odloučil, jako to činí rozkol, nebo bludařství či odpadlictví. A rovněž neztrácejí všechny život, kdo sice hříchem ztratili lásku a milost boží a tak stali se neschopnými pro nadpřirozené zásluhy, avšak podržují si víru a naději křesťanskou a nebeským světlem osvíceni jsou důvěrnými podněty a pobídkami Ducha sv. pobádání a božsky povzbuzování k modlitbě a k lítosti nad svým pádem.

VZTAH CÍRKVE K TĚMTO

§ 23 Nechť tedy mysl naše děsí se hříchu, jenž poskvřňuje tajemné údy Vykupitele, a toho pak, jenž se uboze provinil a nehodným se učinil společnosti věřících, ať věřící přijímají ve svrchované lásce a v účinné své lásce ať spatřují v něm churavý úd Ježíše Krista. Lépe totiž jest, jak Hipponský biskup poznamenává, „ve svazku církevním se vyléčiti, než z jejího těla jako nevléčitelní údové býti odříznuti“.¹⁾ „Neboť netřeba zoufati nad uzdravením toho, co posud tkví při těle; co však bylo odříznuto, nemůže býti ani léčeno ani uzdraveno.“²⁾

B) CÍRKEV TĚLEM KRISTOVÝM

§ 24 V posavadním výkladu, Ctihodní Bratři, viděli jsme, že Církev tak jest zařízena; že ji lze přirovnati k tělu; zbývá nyní, abychom přesně a důkladně vysvětlili, z jakých důvodů nutno ji nazývati ne jakýmkoli tělem, nýbrž Tělem Ježíše Krista. Tyto jsou, že Náš Pán jest tohoto Těla zakladatelem a Hlavou, že ji udržuje a zachovává.

1. KRISTUS JEJÍM ZAKLADATELEM

§ 25 Chceme-li krátce vysvětliti, jakým způsobem Kristus založil své Tělo všem společné, předem napadá Nás myšlenka předchůdce Našeho blahé paměti Lva XIII. „Cír-

¹⁾ Augustin. Serm., 137, 1: Migne, P. L. 33, 686. — ²⁾ Augustin, Serm., 137, 1: Migne, P, L. 38, 754.

kev, která, již dříve počata, vyšla ze samého boku druhého Adama, na kříži jako spícího, objevila se zvláštním způsobem před zraky lidstva nejprve ve slavný den letnic.“¹⁾ Neboť Božský Vykupitel začal budovati tajemný chrám Církve, když uče dával svá přikázání, dokončil je tehdy, když na kříži pněl, a konečně zjevil a prohlásil je, když viditelným způsobem seslal na učedníky své Utěšitele Ducha sv.

a) JI PŘIPRAVIL

Vykonáváje totiž úřad učitelský, vyvolil si apoštoly § 26 posílaje je, jak sám byl od Otce poslán,²⁾ aby kázali, řídili a posvěcovali sbor věřících; určil jim jejich knížete a svého zástupce na zemi;³⁾ oznámil jim vše, co slyšel od Otce;⁴⁾ označil jim též křest,⁵⁾ jímž by chtící věřiti včleňovali v Tělo Církve; a konečně, když dospěl k večeru svého života, slavě poslední večeři, ustanovil Velebnou svátost oltářní, divuhodnou oběť a podivuhodnou svátost.

b) JI ZŘÍDIL

Že pak dokončil dílo své na dřevě kříže, nepřetržitě § 27 potvrzují svědectví sv. Otců, kteří poznamenávají, že na kříži se zrodila Církev z boku Spasitelova jako nová Eva, matka všech věřících.⁶⁾ „A nyní,“ tak dí velký Ambrož, pojednávaje o probodeném boku Kristově, „se buduje, a nyní se utváří, a nyní.. se zobrazuje, a nyní se stvořuje... Nyní dům duchovní vystává ve svaté kněžství.“⁷⁾ Kdo zbožně promyslí ctihodnou tuto nauku, ne nesnadno bude moci spatřiti důvody, o něž se opírá.

ZRUŠIV STARÝ ZÁKON

A to předně smrtí Vykupitele nastoupil na místo zru- § 28 šeného Starého Zákona Nový Zákon: Tehdy Zákon Kri-

¹⁾ Enc. Divinum illud: A. S. S. 29, p. 694. — ²⁾ Jan, 17, 18. — ³⁾ Sr. Mat., 16, 18-9. — ⁴⁾ Jan, 15, 15; 17, 8 a 14. — ⁵⁾ Sr. Jan, 3, 5. — ⁶⁾ Sr. Gen., 3, 20. — ⁷⁾ Ambrož, In Luc. II., 87; Migne P. L. 15, 1585.

stův zároveň se svými tajemstvími, příkazy, zařízeními a posvátnými obřady byl posvěcen pro veškeren okrsek zemský krví Ježíše Krista. Neboť pokud Božský Spasitel kázal v úzkém území — nebyl totiž poslán leč k ovečkám, jež zahynuly z domu israelského¹⁾ — spolu kráčely Starý Zákon a nové Evangelium,²⁾ na dřevě kříže však smrti své Ježíš zrušil Starý Zákon s jeho ustanoveními,³⁾ přibil na kříž úpis Starého Zákona,⁴⁾ ustanovuje Nový Zákon ve své krvi prolité za veškeré lidské pokolení.⁵⁾ „Tím tehdy,“ tak sv. Lev Veliký, mluvě o kříži Páně, „viditelný nastal přechod od Zákona k Evangeliu, od Synagogy k Církvi, od mnohých obětí k jedné oběti, takže, když Pán vypustil duši, byla roztržena neviditelnou mocí od shora až dolů ona tajemná opona, která oddělovala vnitřek chrámu, zahalujíc svatyni svatých.“⁶⁾

STAV SE PÁNEM NAD LIDSTVEM

§ 29 Na kříži tedy Starý Zákon zemřel, brzy měl býti pochován a státi se smrtícím⁷⁾ (t. j. příčinou smrti neboli hříchu tomu, kdo by se ho chtěl ještě držeti), aby ustoupil Novému Zákonu, jemuž ovšem Kristus za vhodné služebníky Apoštoly vyvolil,⁸⁾ a z moci kříže Spasitel náš, ač již v lůně přesvaté Panny ustanoven byl Hlavou celé rodiny lidstva, vykonává sám úřad Hlavy ve své Církvi v nejplnějším rozsahu. „Vítězstvím totiž kříže,“ podle výroku Andělského a Všeobecného učitele, „zasloužil si moc a panství nad národy,“⁹⁾ skrze týž kříž do nesmírna onen poklad milostí, jež, vládna v slávě na nebi, uštědřuje bez přestání svým smrtelným údům; krví svojí na kříži prolitou způsobil, že po odstranění překážky hněvu božího mohou plynouti k spáse lidstva

¹⁾ Sr. Mat., 15, 24. — ²⁾ Sr. Sv. Tomáš: I.-II., q. 103 a. 3 ad 2. — ³⁾ Sr. Ef., 2, 15. — ⁴⁾ Sr. Kol. 2, 14. — ⁵⁾ Sr. Mat., 26, 28 a I. Kor., 11, 25. — ⁶⁾ Lev V. Sem.; 68, 3; Migne P. L. 54, 374. — ⁷⁾ Sr. Jeronym a Augustin, Epist. 112, 14 a 116, 16; Migne, P. L. 22, 924 a 943; Sv. Tom., I.-II., q. 103, a. 3 ad 2; a. 4 ad 1; Sněm Flor., pro Jacob.; Mansi, 31, 1738. — ⁸⁾ Sr. II. Kor., 3, 6. — ⁹⁾ Sr. S. Tom. III. q. 42, a. 1.

a nejvíce věřících všechny nebeské dary a to především duchovní hodnoty Nového a Věčného Zákona z pramenů Spasitelem ustanovených; na stromě kříže konečně sám si získal Církev, to jest všechny údy svého tajemného Těla, ježto tyto nevčleňují se v tajemné toto Tělo, leč jen ze spasitelné síly kříže, na němž totiž již staly se zcela úplným vlastnictvím Kristovým.

OPATRIV JÍ HOJNĚ MILOSTI

A smrtí svojí jestli náš Spasitel stal se v plném a celém slova smyslu Hlavou Církve; nejinak stal se jí i tím, že krví jeho dostalo se Církvi účastenství na přehojných milostech Ducha sv., jímž božsky se skví od té doby, kdy „Syn člověka“ na svůj kříž bolesti byl povýšen a tam oslaven. Tehdy totiž, jak sv. Augustin poznamenává,¹⁾ stalo se po roztržení opony chrámové, že rosa mimořádných milostí Utěšitele, která až posud padala na jediné rouno, to jest na lid israelský, opustivši suché rouno, v štědré a překypující míře zaplavila celou zemi, katolickou totiž Církev, jež není omezena žádnými hranicemi buď rodu nebo území. Jako tedy v prvním okamžiku vtělení Syn Věčného Otce milostí Ducha sv. vyzdobil lidskou přirozenost sobě podstatně spojenou, aby byla vhodným nástrojem božství v krvavém díle Vykoupení: tak chtěl v hodině drahocenné své smrti, aby Církev jeho byla obohacena přehojnými dary Ducha sv., aby stala se zdatným nástrojem vtěleného Slova při udílení ovoce Vykoupení, jenž nikdy neochabne. Vždyť právní, jak říkají, poslání Církve a její moc učiti, vésti a svátosti udělovati má odtud k budování Těla Kristova nadpřirozenou svoji účinnost a sílu, že Ježíš Kristus na kříži pnící otevřel Církvi své zdroj božích darů, aby jimi mohla učiti lidi neomylné nauce, vésti je k spáse Bohem osvícenými Pastýři a zaplavovati je deštěm nebeských milostí.

¹⁾ Sr. De pecc. orig. 25, 29; Migne P. L. 44, 400.

PRO VŠECHNY NÁRODY

§ 31 A uvažujeme-li pozorně všechna tato tajemství kříže, nejsou nám již nejasná slova Apoštola, jimiž poučuje Efesské, že Kristus v jedno spojil židy i pohany, „stěnu mezi nimi.. odstraňuje.. v těle svém,“ jež dva národy dělila; a rovněž že zrušil Starý Zákon, „aby dva v sobě samém vzdělal v jednoho nového člověka“, a aby oba v těle jednom smířil s Bohem skrze kříž.¹⁾

c) JI V ŽIVOT UVEDL

§ 32 A tuto Církev, kterou založil krví svojí, posílil zvláštní silou seslanou o letnicích s nebe. Neboť ve vznešeném svém úřadu ustanoviv slavně svého zástupce, jež byl již před tím naznačil, vstoupil na nebe; a sedě na pravici Otce, chtěl oznámiti a prohlásiti svou Snoubenku viditelným příchodem Ducha sv. za hluku prudkého větru v podobě ohnivých jazyků.²⁾ Vždyť jako jej samého, když započal úřad kazatelský, zjevil Věčný Otec skrze Ducha sv. v podobě holubice sestoupivší a zůstávající nad ním;³⁾ tak rovněž, když Apoštolové hodlali nastoupiti posvátný úřad kazatelský, seslal Kristus Pán s nebe svého Ducha sv., jenž by, dotýkaje se jich ohnivými jazyky, jako božím prstem naznačil nadzemské poslání Církve a její nadzemský úkol.

2. KRISTUS PÁN JEJÍ HLAVOU a) NAZÝVÁ SE V PÍSMU SV.

§ 33 Za druhé, že toto tajemné Tělo Kristovo, jímž jest Církev, nazývá se jménem Kristovým, patrně z toho, že všichni musí jej pokládati za jeho Hlavu. „On,“ jak dí Pavel, „jest Hlavou Těla Církve.“⁴⁾ Jest Hlavou, z níž celé Tělo vhodně uspořádané bere vzrůst a přibývá na svém vývoji.⁵⁾

¹⁾ Sr. Ef. 2, 14, 6. — ²⁾ Sr. Sk. ap. 2, 1-4. — ³⁾ Sr. Luk., 3, 22; Mar. 1, 10. — ⁴⁾ Kol., 1, 18. — ⁵⁾ Sr. Ef., 4-16; Kol., 2, 19.

Víte dobře, Ctihodní Bratři, jak velmi jasně vše ovlá- § 34
dajícími myšlenkami pojednali o tomto předmětu Učitelé
Scholastické theologie a zvláště Andělský a Všeobecný
Učitel; a jistě znáte, jak jimi přednesené důvody odpo-
vídají věrně názorům sv. Otců, které ostatně nic jiného
nepodávaly a v pojednáních nevysvětlovaly než boží vý-
roky Posvátných Písem.

b) PRO SVOJI VZNEŠENOST

Dovolujeme si přece zde dotknouti se toho ku pro- § 35
spěchu všech. A tak nejprve patrně, že Syn Boží a Syn
Blahoslavené Panny musí býti nazýván Hlavou Církve
z jakéhosi zcela zvláštního důvodu a to jest pro svoji
vznešenost. Hlava totiž zaujímá nejvyšší místo. Kdo
však stojí na vyšším místě než Kristus Bůh, ježž nutno
pokládati jakožto Slovo Věčného Otce za „prvorozeného
ze všeho tvorstva“¹⁾ Kdo stojí výše než Kristus člověk,
ježž narozen z neposkvrněné Panny, jest pravý a přiro-
zený Syn Boží a po zázračném a slavném zmrtvýchvstání,
jímž vstal po přemožení smrti, stal se „prvorozeným
z mrtvých“²⁾ Kdo stojí konečně na vyšším místě než
ten, ježž jako „jediný.. prostředník mezi Bohem a lid-
mi“³⁾ naprosto podivuhodným způsobem pojí nebe a
zemi; ježž, povýšen na kříži jako na trůnu milosrdenství,
všechno přitáhl k sobě;⁴⁾ a ježž z milionů lidí za syna
člověka vyvolen, více než všichni lidé, všichni andělé,
všechny věci stvořené jest milován od Boha?⁵⁾

c) PRO JEJÍ ŘÍZENÍ

Poněvadž však Kristus zaujímá tak vznešené místo, § 36
vším právem sám jediný jest, ježž Církev řídí a jí vlád-
ne; a proto také z tohoto důvodu musí býti přirovnáván

¹⁾ Kol 1, 15. — ²⁾ Kol., 1, 18; Apok., 1, 5. — ³⁾ I. Tim., 2, 5. —
⁴⁾ Sr. Jan 12, 32. — ⁵⁾ Sr. Cyr. Alex., Comm. in Joh. 1, 4; Migne, P. L.
73, 69; S. Tom. I., q. 20, a. 4, ad 1.

k hlavě. Jako totiž hlava — abychom použili slov Ambrože — jest „královským hradem“ těla,¹⁾ a tatáž, jsouc většími schopnostmi obdařena, řídí přirozeně všechny údy, mezi nimiž jest postavena, aby o ně pečovala,²⁾ tak Božský Vykupitel má kormidlo od celé obce křesťanské a řídí její vládu. A ježto řídití sbor lidí není ničím jiným než s prospěšnou prozíravostí vhodnými prostředky a správným způsobem vésti je k vytčenému cíli,³⁾ lze snadno nahlédnouti, že i Spasitel náš, jenž jest vzorem a příkladem dobrých Pastýřů,⁴⁾ vše toto vykonává podobuhodným způsobem.

PŘI ZALOŽENÍ

§ 37 Sám, pokud dlel na zemi, učil nás zákony, radami, výstřehy, používaje slov takových, jež nikdy nepominou a jež budou duchem a životem lidem každého věku.⁵⁾ A mimo to udělil Apoštolům a jejich nástupcům trojí moc: učiti totiž, řídití a k svatosti vésti lidi; a tužto moc pak zvláštními příkazy, právy a povinnostmi vymezenou ustanovil za základní zákon celé Církve.

A V STÁLÉ PĚČI, ZVLÁŠTĚ V TĚŽKÝCH DOBÁCH

§ 38 Ale i přímo náš Božský Spasitel spravuje a řídí Církev, kterou založil. Sám totiž vládne v myslích a srdcích lidských a podle svého uznání sklání a nutí vůle, byť i vzpurné. „Srdce krále v ruce Páně, kamkoli bude chtíti nakloní je.“⁶⁾ A tímto vnitřním vedením jako „pastýř a biskup duší našich“⁷⁾ nejen pečuje o jednotlivce, ale i stará se o celou Církev; buď že osvěcuje a posiluje představené k věrnému a plodnému plnění povinností příslušných jednomu každému; buď že — v těžších zvláště okolnostech — v lůně Matky Církve vzbuzuje muže a ženy, aby sloužili za příklad věřícím ostatním

¹⁾ Hexaem., 6, 55; Migne, P. L. 14, 265. — ²⁾ Sr. August., De Agon. Christ., 20, 22; Migne, P. L. 40, 301. — ³⁾ Sr. S. Tom., I, q. 22, a. 1-4, — ⁴⁾ Sr. Jan, 10, 1-18; I, Petr., 5, 1-5. — ⁵⁾ Sr. Jan, 6, 63. — ⁶⁾ Přísl., 21, 1. — ⁷⁾ Sr. I. Petr., 2, 25.

k rozvoji tajemného Těla jeho. K tomu i to patří, že s obzvláštní vždy láskou pozoruje Kristus s nebe neposkvrněnou Snoubenku, strádající ve vyhnanství zde na zemi, a když ji vidí v nebezpečí, buď sám nebo skrze své anděly¹⁾ nebo skrze tu, již nazýváme Pomocnicí křesťanů, a jiné nebeské ochránce ji zachraňuje z bouřlivých vln a po utišení a uklidnění bouře ji oblažuje pokojem, který „převyšuje všechno pomyšlení“.²⁾

TÉŽ VIDITELNĚ SVÝM ZÁSTUPCEM

Nelze však se domnívati, že jeho vláda omezuje se jen § 39 na tento neviditelný³⁾ či mimořádný způsob; ježto naopak řídí Božský Spasitel i viditelným a řádným způsobem skrze svého Zástupce na zemi své Tělo tajemné. Neboť, Ctihodní Bratři, všichni vědí, jak Kristus Pán, když na své pozemské pouti byl vedl „maličké stádečko“⁴⁾ hodlaje brzy tento svět opustiti a k Otcí se vrátiti, svěřil Knížeti Apoštolů viditelnou vládu celé jím založené společnosti. Vždyť jsa nejvyšš moudrý, nemohl na-prosto zanechatí jím založené společné tělo Církev bez viditelné hlavy. Aníž lze k popření této skutečnosti tvrditi, že ustanovením primátu s právní mocí dostalo se mu dvojí hlavy. Jest totiž Petr svým primátem náměstkem Kristovým a tak jest jen jedna hlava tohoto Těla, to jest Kristus, jenž sice neustáváje tajemným způsobem vésti Církev, viditelně však skrze toho, jenž na zemi zastupuje jeho osobu, řídí tutéž Církev, zbudovanou po slavném Nanebevstoupení nejen na sobě samém, ale i na Petrovi jako na viditelném jejím základu. Že jedinou toliko Hlavu tvoří Kristus a jeho Zástupce, slavnostně učil⁵⁾ Předchůdce náš nezapomenutelné paměti Bonifác VIII. v Apoštolském listu Unam Sanctam a to potom jeho nástupci nikdy neustali opakovati.

¹⁾ Sr. Sk. ap., 8, 26; 9, 1-19; 10, 1-7; 12, 3, 10. — ²⁾ Fil., 4, 7. —

³⁾ Sr. Lev XIII, Satis Cognitum: A. S. S. 28, 725. — ⁴⁾ Luk., 12, 32. —

⁵⁾ Sr. Corp. Jur. Can., Extr. comm., I., 8, 1.

JEŽ PROTO NELZE ODMÍTNOUTI

§ 40 V nebezpečném klamu proto vězí ti, kdo se domnívají, že mohou Krista uznávat jako Hlavu Církve, byť by i ne-
lnuli věrně k jeho Zástupci na zemi. Odstraněním totiž této viditelné Hlavy a roztržením viditelného svazku jednoty tak zatemňují a znetvořují tajemné Tělo Vykupitelovo, že je viděti ani nalézti nemohou ti, kteří hledají přístav věčné spásy.

I BISKUPOVÉ JSOU PASTÝŘI CÍRKVE

§ 41 A to, co jsme zde řekli o veškeré Církvi, nutno tvrditi i o zvláštních jednotlivých obcích křesťanských jak Východních, tak Latinských, z nichž dohromady sestává a skládá se Církev Katolická: ježto i je samy řídí Ježíš Kristus hlasem a mocí každého příslušného biskupa. Proto tyto Představené posvátných záležitostí nutno pokládati za význačnější údy veškeré Církve, které zcela zvláštním způsobem jsou spojeny s božskou Hlavou celého Těla Církve a tak právem slují „první součástí údů Páně“;¹⁾ avšak, pokud se týče vlastní diecése každého, jako praví Pastýři jednotliví jednotlivé svěřené sobě stádce pasou a řídí jménem Kristovým;²⁾ a přece to vykonávajíce, nejsou úplně neodvislí, nýbrž podřízeni jsou autoritě Římského Papeže, ač mají řádnou pravomoc, udělenou bezprostředně tímž Papežem. A tak lid si jich vážiti má jakožto nástupců Apoštolů z Božího ustanovení;³⁾ a více než na světské vladaře i nejvyšší, hodí se na Biskupy jakožto pomazané křížem Ducha sv. onen výrok: „Nedotýkejte se pomazaných mých.“⁴⁾

BEZPRÁVÍ PROTI NIM DOTÝKÁ SE I PAPEŽE

§ 42 A proto jsme dotčeni v největším zármutku, když slyšíme, že nemálo z našich Bratří v Biskupské hodnosti,

¹⁾ Řehoř Vel., Moral., 14, 35, 43; Migne P. L. 75, 1062. — ²⁾ Sr. Sněm Vat., Const. de Eccl., c. 3. — ³⁾ Sr. Cod. Jur. Can., can. 329, 1. — ⁴⁾ I. Paral., 16, 22; Žal. 14, 15.

poněvadž stali se z celého srdce¹⁾ vzorem stádcí, poněvadž jak se patří, odhodlaně a věrně stráží posvátný „poklad víry“,²⁾ sobě předaný, poněvadž naléhají na plnění zákonů, vrytých Bohem v duších lidských a brání sobě svěřená stádce po příkladu nejvyššího Pastýře proti vlkům dravým, že trpí pronásledování a sužování, vedená proti sobě, ale — což pro ně krutším a též těžším jest — i ovečkám své péči svěřeným, proti spoludruhům v apoštolské práci, i docela proti samým řeholnicím Bohu zasvěceným. My pocítujeme taková bezprávi jako bezprávi proti nám samým, opakujeme onu velkolepou myšlenku Předchůdce Našeho nesmrtelné paměti Řehoře Velkého: Naše čest jest ctí veškeré Církve; Naše čest jest pevnou životní silou Našich Bratří; a tehdy My jsme opravdu ctěni, když se neupírá povinná čest každému jednotlivci.³⁾

SOUČINNOST TĚLA S HLAVOU

A přece nesmíme mysliti, že Kristus, poněvadž za- § 43
 ujímá tak vznešené místo, nepotřebuje Těla. Vždyť i o tomto tajemném Těle platí, co uvádí Pavel o lidském těle: „Nemůže říci... hlava nohám: nejste mi nutny.“⁴⁾ Jest ovšem samozřejmé, že věřící naprosto potřebují pomoci Božského Vykupitele, když sám řekl: „Beze mne nemůžete ničeho činiti,“⁵⁾ a když všecken rozvoj tohoto tajemného Těla podle výroku Apoštolova k vybudování jeho děje se z Hlavy Krista.⁶⁾ A přece i to nutno máti na mysli, že Kristus vyžaduje součinnosti svých údů, ač se to docela zdá býti podivným. Předně, pokud osobu Ježíše Krista zastupuje Papež, jenž, aby nebyl zasypán břemenem povinnosti pastýřské, musí si povolati nemálo jiných ku spolupráci a jenž potřebuje, aby denně byl posilován přímluvnými modlitbami celé Církve. A mimo to Spasitel náš, pokud sám neviditelně řídí Církev, přeje si, aby jej ve vykonávání vykupitelského díla podporo-

1) Sr. I. Petr., 5, 3. — 2) Sr. I. Tim., 6, 20. — 3) Sr. Ep. ad Eulog., 30; Migne P. L. 77, 933. — 4) I. Kor., 12, 21. — 5) Jan, 15, 5. — 6) Sr. Ef., 4, 16; Kol., 2, 19.

vali údové tajemného jeho Těla. Což však neděje se z jeho vlastní potřeby nebo slabosti, ale proto, že sám tak ustanovil k větší cti své neposkvrněné Snoubenky. Neboť sice, umíraje na kříži, daroval Církvi své nesmírný poklad Vykoupení bez její pomoci, zae však, kde se jedná o rozdělení tohoto pokladu, tuto práci, působící posvěcení, nejen sdílí s neposkvrněnou svojí Snoubenkou, ale i chce, aby tato práce i z její činnosti jaksi povstávala. Tajemství to úžasné a nikdy dosti promyšlené: spása mnohých závisí od modliteb a dobrovolných kajících skutků údů tajemného Těla Ježíše Krista a od pomocné činnosti Pastýřů a věřících, kteroužto spolupráci mají totiž Božskému Spasiteli poskytovat.

d) PRO VZTAH MEZI HLAVOU A ÚDY TĚLA

§ 44 K důvodům právě vyloženým, z nichž plyne, že Krista Pána nutno nazýváti Hlavou sociálního jeho Těla, nyní pak jest připojiti tři jiné, které samy mezi sebou vnitřně co nejúže souvisejí.

PODOBNOST S ÚDY

§ 45 Začínáme úvahou o vztahu vzájemném, který vidíme mezi hlavou a údy, že oboje totiž mají tutéž přirozenost. K tomu předem podotýkáme, že přirozenost naše, ač nižší než andělská, z dobroty boží přesahuje přece andělskou. „Kristus totiž,“ jak dí Akvinas, „jest hlavou andělů. Neboť Kristus stojí v čele andělů i podle lidské přirozenosti... Rovněž i jako člověk anděly pravdou osvětluje a ovlivňuje. Pokud však se týče shody v přirozenosti, Kristus není Hlavou andělů, poněvadž andělské přirozenosti nepřijal, ale — podle Apoštola — jest semenem Abrahamovým.“¹⁾ Nejen přirozenost naši vzal na sebe Kristus, ale i v křehkém, utrpení schopném, smrtelném těle stal se pokrevným naším příbuzným. A jestli Slovo „sebe samo zmařilo, přijímajíc podobu člo-

¹⁾ Comm. in ep. ad Ef., cl, lect. 8; Žid., 2, 16-7.

věka“¹⁾ učinilo tak proto, aby své bratry podle těla učinilo účastnými božské přirozenosti²⁾ jak milostí posvěcující zde v pozemském vyhnanství, tak dosažením blaženosti věčné v nebeské vlasti. Proto totiž Jednorozený Syn Věčného Otce chtěl býti synem člověka, abychom my se stali podobnými obrazu Syna Božího³⁾ a obnovili se podle toho obrazu, jenž stvořil nás.⁴⁾ Ať tedy všichni, kteří honosí se křesťanským jménem, nejen pohlížejí na svého Božského Spasitele jako na vznešený a nejdokonalejší vzor všech ctností, ale ať i pečlivým vystříháním se hříchů i nejúsilovnější snahou po svatosti vyjadřují svými mravy jeho učení a život tak, aby, až Pán se objeví, stali se ve slávě jemu podobnými, vidouce jej tak, jak jest.⁵⁾

PODOBNOST S CELÝM TĚLEM

Kristus však chce, aby jako jednotliví údové tak se § 46 mu i podobalo celé Tělo Církve. Což jistě se děje, když Církev sama, kráčeje ve šlépějích svého Zakladatele, učí, řídí a oběť boží obětuje. Ona sama mimo to, když přijímá evangelické rady, představuje na sobě chudobu, poslušnost a panictví Vykupitele. Ona sama mnohými a různými zařízeními, jež ji jako drahokamy zdobí, zobrazuje nějak vždy Krista, buď jak na hoře rozjímá nebo lidu káže, buď jak nemocné a raněné uzdravuje, či obrací hříšníky k dobrému životu, nebo konečně všem dobře činí. Není tedy divu, jestli sama též, pokud na zemi dlí, stíhána jest utrpením, pronásledováním a bolestmi stejně jako Kristus.

V HLAVĚ PLNOST MILOSTÍ

I mimo to nutno pokládati Krista za Hlavu Církve, § 47 protože vyniká plností a dokonalostí darů a že z této plnosti čerpá tajemné Tělo jeho. Jako totiž — což více Otců připomíná — hlava našeho smrtelného těla vládne

¹⁾ Fil., 2, 7. — ²⁾ Sr. II., Petr. 1, 4. — ³⁾ Sr. Řím., 8, 29. — ⁴⁾ Sr. Kol., 3, 10. — ⁵⁾ Sr. I. Jan., 3, 2.

všemi smysly, ostatní pak části naší tělesné soustavy hmatu toliko používají, tak sídlí v Hlavě všechny, co jich jest v křesťanské pospolitosti, ctnosti, dary a milosti a to nejdokonalejším způsobem. Neboť Otcí „zalíbilo se, aby v něm přebývala veškerá plnost“.¹⁾ Jej zdobí ony nadpřirozené dary, jež provázejí jeho spojení božství s lidstvím v jedné osobě: vždyť v něm přebývá Duch sv. s takovou plností milosti, že větší nelze si mysliti. Jemu dána jest „moc nade vším tělem“;²⁾ přehojné jsou v něm „všechny poklady moudrosti a vědomosti“.³⁾ I tak zvané vědění patřením jest v něm tak dokonalé, že jak obsahem tak jasností převyšuje blažené toho druhu vědění všech svatých nebešťanů. A konečně jest sám tak pln milosti a pravdy, že z nevyčerpatelné jeho plnosti my všichni je přijímáme.

V HLAVĚ ZDROJ MILOSTÍ PRO NÁS

§ 48 Tato pak slova Apoštolova, jež zvláštní láskou miloval Ježíš, vedou nás k tomu, abychom poslední vyličili důvod, jenž zvláštním způsobem dokazuje, že Krista Pána nutno nazývati Hlavou jeho tajemného Těla. Jako totiž nervy se rozcházejí z hlavy do všech údů našeho těla a těmto udílejí možnost cítiti a se pohybovati, tak vlévá Spasitel náš svoji moc a sílu v Církev, jimiž se stává, že věřící božské věci i jasněji poznávají i toužebněji po nich se snaží. Z něho plyne v Církev všechno světlo, jež věřící božským způsobem osvěcuje, všechna milost, jež činí je svatými, jak sám svatým jest.

OSVÍCENÍ

§ 49 Veškeru Církev svoji osvěcuje Kristus, což dokazují nesčetná téměř místa Písma sv. a sv. Otců. „Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otce, sám jej zjevil.“⁴⁾ Přicházejí od Boha jako učitel,⁵⁾ aby svědectví vydal pravdě,⁶⁾ prvotní Církev Apoštolů tak

¹⁾ Kol., 1, 19. — ²⁾ Sr. Jan, 17, 2. — ³⁾ Kol., 2, 3. — ⁴⁾ Sr. Jan, 1, 14-6. — ⁵⁾ Sr. Jan, 1, 18. — ⁶⁾ Sr. Jan, 3, 2. — ⁷⁾ Sr. Jan 18, 37.

svým světlem osvítil, že kníže Apoštolů zvolal: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného“;¹⁾ Evangelistům tak s nebe pomáhal, že jako údové Kristovi to psali, co jako z diktování Hlavy poznali.²⁾ A i nám dlicím dnes v tomto pozemském vyhnanství jest původcem víry, jak ve vlasti nebeské jest jejím vykonavatelem.³⁾ On jest to, jenž věřícím vlévá světlo víry; on jest to, jenž božským způsobem Pastýře a Učitele, především svého na zemi Zástupce, obohacuje nebeskými dary vědy, rozumu a moudrosti, aby poklad víry věrně zachovávali, rázně hájili, zbožně a pilně vysvětlovali a upevňovali; on jest to, jenž, ač neviděn, sněmům předsedá a je osvěcuje.⁴⁾

POSVĚCENÍ

Původcem a tvůrcem svatosti jest Kristus. Nemůže to- § 50
 tiž býti žádného spasitelného úkonu, jenž by neprýštil z něho jako z nebeského pramene. „Beze mne,“ dí, „nemůžete ničeho činiti.“⁵⁾ Jestli jsme v mysli pohnuti bolestí a lítostí pro spáchané přečiny, jestli se obracíme k Bohu v synovské bázni a naději, jsme k tomu vedeni mocí jeho samého. Milost a sláva z nevyčerpatelné jeho plnosti pocházejí. Zvláště význačné údy svého tajemného Těla poděluje náš Spasitel dary statečnosti, bázně a zbožnosti stále, aby celé Tělo více a více den ze dne rostlo ve svatosti a neporušenosti života. A když svátosti Církvě udělují se vnějším obřadem, sám působí jejich účinek v duších.⁶⁾ Rovněž on jest to, jenž vykoupené živí vlastním tělem a krví, uklidňuje vzrušená a rozbouřená hnutí duše; on jest to, jenž rozmnožuje milosti a připravuje vše k oslavení duší i těl. A že tyto poklady boží dobroty udílí údům tajemného Těla svého, nutno o něm říci nejen proto, že je vyprošuje od Otce Věčného jak eucharistic-kou obětí na zemi, tak ukazováním oslavených ran na

¹⁾ Sr. Jan, 6, 68. — ²⁾ Sr. August., De Cons. evang., I. 35,54: Migne P. L. 34, 1070. — ³⁾ Sr. Žid., 12, 2. — ⁴⁾ Sr. Cyr. Alex. Ep. 55 de Symb.: Migne P. G. 77, 293. — ⁵⁾ Sr. Jan, 15, 5. — ⁶⁾ Sr. Sv. Tomáš. III. q. 64, a. 3.

nebi a vroucími modlitbami, ale i proto, že vybírá, určuje a rozděluje jednotlivé milosti jednotlivcům „podle míry darování Kristova“.¹⁾ Z toho tedy následuje, že z Božského Vykupitele jako z hlavního zdroje čerpajíc sílu „celé tělo scelené a svázané vším poutem služebnosti, v míře jednoho každého údu, bere vzrůst svého Těla k svému budování v lásce“.²⁾

3. KRISTUS PÁN UDRŽUJE CÍRKEV

§ 51 Co jsme výše vyložili, Ctihodní Bratři, vysvětlujíc stručně a krátce způsob, jímž Kristus Pán chce, aby z božské jeho plnosti hojných darů se dostávalo Církvi, by táž jemu co nejvíce se podobala, nemálo přispívá k výkladu třetího důvodu, z něhož též jest patrno, proč sociální Tělo Církve jménem Kristovým se honosí: tento totiž důvod záleží v tom, že Spasitel sám zachovává jím založenou Církev.

a) CÍRKEV DRUHÝ KRISTUS

§ 52 Jak přesně a bystře upozorňuje Bellarmin,³⁾ pojmenování Těla Kristova nesmí se vysvětlovati pouze tím, že Krista nutno zváti Hlavou tajemného Těla jeho, nýbrž i tím, že Církev udržuje a v Církvi jakýmsi způsobem žije, takže tato jest jakousi druhou osobou Kristovou. A to tvrdí Učitel národů, píše ke Korintským, když nic jiného nepřidáváje Kristem Církev nazývá,⁴⁾ napodobiv zajisté samého Mistra, jenž na něj, Církev pronásledujícího, zvolal: „Šavle, Šavle, proč mne pronásleduješ?“⁵⁾ Ano, docela, věříme-li Řehořovi Nyssenskému, nazývá Apoštol častěji Církev Kristem;⁶⁾ ani vám, Ctihodní Bratři, není neznámým onen výrok Augustinův: „Kristus káže Krista.“⁷⁾

¹⁾ Ef. 4, 7. — ²⁾ Ef., 4, 16; sr. Kol., 2, 19. — ³⁾ Sr. De Rom. Pont. I, 9; De Conc., II, 19. — ⁴⁾ Sr. I. Kor., 12, 12. — ⁵⁾ Sr. Sk. ap., 9, 4; 22, 7; 26, 14. — ⁶⁾ Sr. Řehoř Nys., De vita Moysis; Migne, P. G. 44, 385. — ⁷⁾ Sr. Serm., 354, 1; Migne, P. L. 39, 1563.

b) JENŽ V NÍ PLNÍ SVÉ POSLÁNÍ

Velmi vznešený tento název nesmíme však tak pojmá- § 53
mati, jako kdyby ono nevystihlé pouto, jímž Syn Boží
přijal skutečnou lidskou přirozenost, vztahovalo se na
celou Církev; nýbrž má svůj původ v tom, že Spasitel
naš nejvlastnější sobě dobra sdílí s Církví, takže tato
podává celým jak viditelným tak skrytým způsobem
svého života co nejdokonalejší obraz Kristův. Neboť po-
sláním s plnou, jak říkají, pravomocí, jímž Božský Vy-
kupitel vyslal Apoštoly do světa, jako sám byl poslán od
Otce,¹⁾ sám to jest, jenž skrze Církev křtí, učí, řídí,
rozvazuje, svazuje, obětuje a proměňuje. Touto zajisté
vyšší, vnitřní a naprosto vznešenou sdílenou mocí, již
jsme se dříve dotkli, když jsme popisovali, jak Hlava
vykonává vliv na své údy, Kristus Pán velí, aby Církev
žila jeho životem, proniká božskou svojí mocí celé její
Tělo i jednotlivé údy podle toho, jaké místo v Církvi
zaujmají, živí je a udržuje téměř týmž způsobem, jako
réva vyživuje a plodnými činí související s ní ratolesti.²⁾

c) SKRZE DUCHA SVATÉHO

Uvažujeme-li tu zdroj života a síly, pokud tvoří totiž § 54
pramen jakéhokoli daru a milosti stvořené, snadno chá-
peme, že jím není nikdo jiný než Utěšitel Duch sv., jenž
od Otce a Syna vychází, a jenž zvláštním způsobem
„Duch Kristův“ nebo „Duch Synův“ sluje.³⁾ Tímto totiž
Ohněm milosti a pravdy Syn Boží ozdobil v samém ne-
poskvrněném lůně Panny svoji duši; tomuto Duchu jest
radostí bydliti v dobrotivé duši Vykupitele jako v chrá-
mu svém nejmilejším; tohoto Ducha zasloužil nám Kri-
stus na kříži prolitím vlastní své krve; tohoto Ducha
konečně na Apoštoly vydechuje, ušetřil Církvi na od-
puštění hříchů;⁴⁾ avšak, kdežto Kristus jedině nepřijal
tohoto Ducha podle omezené míry,⁵⁾ údům tajemného

¹⁾ Sr. Jan, 17, 18 a 20, 21. — ²⁾ Sr. Lev XIII., Sapientiae Christianae; A. S. S. 22, 392; Satis cognitum; tamtéž, 28, 710. — ³⁾ Řím., 8, 9; II. Kor., 3, 37; Gal., 4, 6. — ⁴⁾ Sr. Jan, 20, 22. — ⁵⁾ Sr. Jan, 3, 34.

Těla uděluje se jen podle míry darování Kristova z plnosti samého Krista.¹⁾ A když Kristus na kříži byl oslaven, jeho Duch nejhojnějším vylitím sdílí se s Církví, aby tato i jednotliví údové den ze dne víc a více se připodobňovali Spasiteli našemu. Duch Kristův to jest, jenž nás učinil dítkami božími, jež Bůh přijal za své,²⁾ abychom jednou „všichni patřice jako v zrcadle s tváří odkrytou na slávu Páně, přetvořovali se v týž obraz od slávy k slávě“.³⁾

JENŽ JEST DUŠÍ CÍRKVE

§ 55 Tomuto pak Duchu Kristovu jako neviditelnému zdroji jest připočísti, že všechny části Těla jsou spojeny jak mezi sebou tak i s vznešenou svou Hlavou, a ježto jest celý v hlavě, že jest i celý v Těle, celý v jednotlivých údech; a u těchto podle různých jejich hodností a povinností, podle většího nebo menšího stupně zdraví duchovního, jemuž se těší, různými způsoby jest jim přítomen a jim pomáhá. On to jest, o němž nutno míti zato, že nebeským dechem života ve všech částech těla jest počátkem činnosti životní a skutečně spasitelné kohokoliv. On to jest, jenž, ač sám sebou ve všech údech jest přítomen a v týchž božským způsobem působí, v podřízených jedná i skrze představené; on to jest konečně, jenž mezi tím, co plodí Církvi dechem své milosti den ze dne vždy nové přírůstky, odmítá přece přebývatí svojí posvěcující milostí v údech od Těla zcela odříznutých. A tuto přítomnost a toto působení Ducha Ježíše Krista velmi moudrý předchůdce Náš nezapomenutelné paměti Lev XIII. stručně a důrazně naznačil v Okružním listě Divinum illud těmito slovy: „Ať stačí říci: že jako jest Kristus Hlavou Církve, tak jest Duch sv. její duší.“⁴⁾

d) KRISTUS TEDY ŽIJE V CÍRKVI

§ 56 Hledíme-li ovšem na onu životní sílu a moc, kterými celá společnost Křesťanská od svého zakladatele jest

¹⁾ Sr. Ef., 1, 8; 4, 7. — ²⁾ Sr. Řím., 8, 14-7; Gal., 4, 6-7. — ³⁾ Sr. II. Kor., 3, 18. — ⁴⁾ A. S. S. 29, p. 650.

udržována, již ne jak jsou samy o sobě, ale jak se ve stvořených účincích, jež odtud pocházejí, projevují, pozůstávají tyto v nebeských darech, které Vykupitel náš zároveň se svým Duchem sv. Církvi uděluje a které zároveň s Duchem sv. v ní působí jako dárce nadpřirozeného světla a tvůrce svatosti. Církev tedy nejinak než jako všechny svaté její údy může si přisvojiti tento veliký výrok Apoštolův: „Žiji však; již ne já; žije ovšem ve mně Kristus.“¹⁾

4. KRISTUS-SPASITEL

Tyto naše vývody o „tajemné Hlavě“²⁾ zůstaly by ne- § 57
úplné, kdybychom aspoň málo slovy se nedotkli myšlenky téhož Apoštola: „Kristus jest Hlavou Církve: onť Spasitelem Těla jejího.“³⁾ Tato totiž slova uvádějí poslední důvod, proč Tělo Církve jest obdařeno jménem Kristovým. Kristus jest totiž tohoto Těla Božským Spasitelem. On zajisté vším právem od Samaritánů jest veleben jako „Spasitel světa“;⁴⁾ ano, beze vší pochyby nutno jej nazývati Spasitelem všech, ač se sv. Pavlem třeba dodati: „nejvíce věřících“.⁵⁾ Především jiným totiž své údy, jež tvoří Církev, získal svojí krví.⁶⁾ Toto ovšem, když výše jsme dosti podrobně psali o Církvi s kříže vyšlé, o Kristu, dárci světla a tvůrci svatosti, o témž, jako udržovateli svého tajemného Těla, nevyžaduje, abychom ještě více vše vysvětlovali, ale odůvodňuje, abychom spíše všichni, nesmírné díky Bohu vzdávající, uvažovali o tom všem s pokornou a pozornou myslí. A to ovšem, co Spasitel náš započal, na kříži vise, nepřestává trvale a stále v nebeské blaženosti konati: „Hlava naše,“ dí sv. Augustin, „oroduje za nás: jiné údy přijímá, jiné trestá, jiné očišťuje, jiné těší, jiné vytváří, jiné povolává, jiné zpět volá, jiné napravuje, jiné obrozuje.“⁷⁾ My však všichni máme Kristu v tomto

¹⁾ Sr. Gal., 2, 20. — ²⁾ Sr. Ambrož, De Elia et jejun., 10, 36-7 a In Psal. 118. ser. 20, 2, Migne, P. L. 14, 710 a 15, 3148. — ³⁾ Ef., 5, 23. — ⁴⁾ Jan., 4, 42. — ⁵⁾ Sr. I. Tim., 4, 10. — ⁶⁾ Sk. ap., 20, 28. — ⁷⁾ Enarr. in Ps., 85, 5; Migne P. L. 37, 1085.

díle společnou pomoc poskytovat, „kteří z jednoho a skrze jednoho jsme spaseni a jiné pomáháme spasiti“.¹⁾

II. CÍRKEV TAJEMNÝM TĚLEM KRISTOVÝM

1. POJEM a) LIŠÍ SE OD VLASTNÍHO TĚLA KRISTOVA

§ 58 Nyní již, Ctihodní Bratři, přistupme k pojednání, jímž chceme postaviti v plné světlo, že Tělo Kristovo, jímž jest Církev, nutno nazývati tajemným Tělem. Tento název, kterého používalo již více spisovatelů starého věku, potvrzují četné projevy papežů. Ne však jen z té jedné příčiny má se tohoto jména užívati; že totiž jim lze toto sociální Tělo Kristovo, jehož Kristus jest Hlavou a ředitelem, rozeznávati od jeho Těla fysického, jež, zrozené z Bohorodičky Panny, nyní sedí na pravici Otce a tají se pod závojem eucharistickým; nýbrž se i rozeznávati se může též, což jest důležitější pro dnešní bludy, od jakéhokoli těla přirozeného buď fysického či, jak říkají, morálního.

OD PŘIROZENÉHO TĚLA FYSICKÉHO

§ 59 Kdežto v přirozeném těle pouto jednoty spojuje tak části, že jednotlivé vůbec postrádají vlastní, jak se říká, existence; naproti tomu síla tvořící vzájemné spojení; byť i nejhlubší, tak sdružuje údy vespolek, že jednotliví zachovávají si úplně svoji vlastní samostatnou osobivost. Mimo to ještě, uvažujeme-li vzájemný vztah celku a údů mezi sebou, v každém živém fysickém těle všechny jednotlivé údy mají za poslední cíl prospěch celého těla, kdežto jakékoli společné sdružení lidí, hledíme-li na poslední jejich zájmový cíl, směřuje posléze k prospěchu všech i, poněvadž se jedná o osoby, jednoho každého údu. A tak — abychom se vrátili k našemu předmětu — jako Syn Věčného Otce sestoupil s nebe ke spáse nás všech, tak založil a Duchem Božím obdařil Tělo Církvě, aby pomáhalo a vedlo nesmrtelné duše k blaženosti po-

¹⁾ Klem. Alex., Strom., 7, 2; Migne, P. G. 9; 413.

dle výroku Apoštola: „Všechno totiž jest vaše; vy pak Kristovi; Kristus pak Boží.“¹⁾ Jako totiž Církev jest zřízena k dobru věřících, tak určena k slávě Boha a, kterého nám poslal, Ježíše Krista.

OD MORÁLNÍHO TĚLA

Srovnáme-li tajemné Tělo s tak zvaným morálním, § 60 i tu jest poznamenati, že není mezi oběma rozdíl jen nepatrný, nýbrž velmi důležitý a co nejvíce závažný. V těle, jež morálním nazýváme, není nic jiného původem jednoty než společný cíl a společné snažení všech k tomuto cíli pod společnou autoritou; kdežto v tajemném Těle, o němž jednáme, k tomuto snažení pojí se jiná, vnitřní příčina, jež skutečně existuje a mocně působí jak v celém Těle tak v jednotlivých jeho částech, jest tak vznešená, že naprosto nesmírně převyšuje svojí povahou všechna pouta jednoty, jež sdružuje fysické nebo morální tělo. Touto příčinou jest, jak jsme výše řekli, něco ne přirozeného, ale nadpřirozeného řádu, ano, něco samo v sobě vůbec nekonečné a nestvořené: Boží totiž Duch sv., jenž, jak dí Andělský učitel, „jeden a týž počtem, celou Církev naplňuje a sjednocuje“.²⁾

b) NENÍ SPOLEČNOSTÍ JEN VEŘEJNOU, PRÁVNÍ

Správný význam tohoto pojmu připomíná, že Církev, § 61 kterou nutno považovati za společnost svého druhu dokonalou, nesestává jen ze sociálních prvků a vztahů. Ona totiž daleko předčí jiná sdružení lidská;³⁾ vždyť tak vyniká nad tyto jako milost převyšuje přirozenost, jako nad věci pomíjející jsou dobra nesmrtelná.⁴⁾ Ovšem nesmíme společnostmi tohoto druhu a především občanskou společností pohrdati nebo je podceňovati; vpravdě však v řádu těchto není celá Církev, jako v soustavě na-

¹⁾ I. Kor., 3, 23; Pius XI., *Divini Redemptoris*: A. S. S. 1937, p. 80. — ²⁾ *De Veritate*, q. 29, a. 4, c. — ³⁾ Sr. Lev XIII., *Sapientiae christiana*; A. S. S., 22, p. 392. — ⁴⁾ Sr. Lev XIII., *Satis cognitum*; A. S. S., 28, p. 724.

šeho těla není člověk celý.¹⁾ Ačkoli tedy právní složky, o něž se Církev opírá a z nichž sestává, pocházejí z božského ustanovení Kristem daného a ač přispívají k dosažení cíle nadpřirozeného, přece to, co pozvedá křesťanskou společnost na stupeň, jenž naprosto přesahuje veškeren řád přirozený, jest Duch našeho Vykupitele, který stále a co nejvniterněji naplňuje Církev a v ní působí jako zdroj milosti a všech omilostnění. Vždyť jako soustava našeho smrtelného těla jest zajisté podivuhodným dílem Tvůrce, avšak zůstává co nejdále za vznešenou důstojností naší duše: tak i vnější, sociální úprava naší křesťanské obce, ač hlásá moudrost svého Božského Stavitelce, jest přece něco docela nižšího řádu, srovnávali se s duchovními dary, jimiž jest vybavena a žije, a i s jejich božským zdrojem.

NÝBRŽ I VNITRNOU, DUCHOVNÍ

§ 62 Z toho, co až posud, Ctihodní Bratři, píšíce a vysvětlujíce jsme dovodili, jest zcela zřejmo, jak těžce bloudí, kdo podle svého mínění líčí Církev jako tajnou a nikoliv viditelnou; stejně i kdo ji považuje za jakési zřízení lidské s jistou nějakou úpravou kázně a s vnějšími obřady, avšak bez zprostředkování nadpřirozeného života.²⁾ Kdežto naopak Kristus Hlava a vzor Církve „není celý, vidí-li se v něm toliko viditelná přirozenost lidská ..., nebo pouze neviditelná přirozenost božská ..., ale jest jeden z obojí přirozenosti... tak Tělo jeho tajemné“³⁾ ježto právě Slovo Boží vzalo na se lidskou přirozenost bolestem podrobenou, aby viditelnou společností založenou a božskou krví posvěcenou „viditelným vedením byl člověk zpět přiváděn k neviditelným věcem“⁴⁾

OBOJE NELZE DĚLITI

§ 63 Pročež litujeme a odsuzujeme žalostný blud těch, kteří sní o smyšlené jimi Církvi jako o společnosti něja-

¹⁾ Sr. tamtéž p. 710. — ²⁾ Sr. tamtéž, p. 710. — ³⁾ Sr. tamtéž p. 710. — ⁴⁾ Sv. Tomáš, De Veritate, q. 29, a. 4, ad 3.

kou láskou slepené a utvořené jen, proti níž však — ne bez pohrdání — kladou jinou, již právní nazývají. Než naprosto špatně zavádějí toto rozlišování: neboť nechápou, že Božský Vykupitel chtěl, aby založené jím sdružení lidí bylo zařízeno v dokonalou společnost svého druhu a vybaveno všemi právními a společenskými zásadami z téhož samého důvodu, aby totiž stále na této zemi trvalo spásonosné dílo Vykoupení;¹⁾ a k témuž cíli chtěl, aby obdařeno bylo nebeskými dary a milostmi Ducha sv. Utěšitele. Ji chtěl i Otec Věčný míti „královstvím Syna milování svého“;²⁾ avšak vskutku přece královstvím, v němž by všichni lidé projevovali plnou poslušnost rozumu a vůle své³⁾ a připodobňovali se pokornou a poslušnou myslí svou tomu, jenž pro nás „učiněn jest poslušným až k smrti“.⁴⁾ Není tedy opravdového rozporu a protikladu mezi neviditelným posláním Ducha sv. a právním úřadem od Krista přijatým Pastýřů a Učitelů; vždyť tyto — jako v nás tělo a uši — se vzájemně doplňují a uskutečňují a od jednoho a téhož Spasitele pocházejí, jenž nejen řekl, božským ovanuje je dechem: „Přijměte Ducha svatého,“⁵⁾ ale i jasným hlasem jim poručil: „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás“;⁶⁾ a rovněž: „Kdo vás slyší, mne slyší.“⁷⁾

c) CHYBY A SLABOSTI JEDNOTLIVCŮ

Pozoruje-li se však v Církvi něco, co svědčí o slabosti § 64 lidské povahy, to ovšem nutno přičísti ne právnímu jejímu zřízení, ale spíše žalostnému sklonu jednotlivců ke zlu, jež trpí její Božský Zakladatel i ve výše postavených údech svého tajemného Těla, aby přitom věřící i Pastýř osvědčili své ctnosti a zvětšili zásluhy své víry křesťanské. Kristus totiž, jak výše jsme řekli, nechtěl míti vyloučeny ze svého zřízeného sboru hříšníky; jestli tedy někteří údové trpí duchovními chorobami, není důvodu, proč bychom zmenšovali svoji lásku k Církvi, ale

¹⁾ Sn. Vatik., sez. IV, Cons. dogm. de Eccl., prol. — ²⁾ Kol. 1, 13. —

³⁾ Sn. Vatik., sez. III. Const. de fide cath., c. 3. — ⁴⁾ Fil., 2, 8. —

⁵⁾ Jan, 20, 22. — ⁶⁾ Jan, 20, 21. — ⁷⁾ Luk., 10, 16.

jest důvodem, abychom spíše zvětšili svoji soucitnou lásku k jejím údům.

SAMA VŠAK BEZ POSKVRNY

§ 65 Zajisté bez poskvrny milá Matka Církev skví se ve svátostech, jimiž tvoří a živí syny; ve víře, již zachovává neposkvrněnou v každé době, v posvátných příkázáních, jimiž poroučí všem, v evangelických radách, k nimž nabádá; konečně v nebeských darech a milostech, jimiž s nevyčerpatelnou úrodností¹⁾ plodí bezpočetné zástupy mučedníků, panen a vyznavačů. A tak přece nesmí se jí za chybu klásti, jestli někteří její údové chřadnou, jsouce buď nemocni nebo raněni, jichž jménem sama denně prosí Boha: „Odpust nám naše viny;“ a o jejichž duchovní uzdravení usiluje v mateřském a statečném duchu, žádné doby nevyjímajíc.

POVINNOST ÚDŮ

§ 66 Když tedy nazýváme se „tajemným“ Tělem, význam sám tohoto jména napomíná nás co nejvážněji. Kterážto napomenutí ozývají se z těchto slov sv. Lva: „Uznej, ó křesťane, důstojnost svoji, a když jsi se stal účastným božské přirozenosti, nechtěj se vraceti chováním zvrhlým do staré bezcennosti. Pamatuj, které Hlavy a kterého Těla jsi údem.“²⁾

2. OBSAH a) STYK S TĚLEM A ÚDY VELMI ÚZKÝ

§ 67 Jest nám nyní, Ctihodní Bratři, velmi milé mluvit zcela zvláště o našem spojení s Kristem v Těle Církev, což je — jak vším právem dí Augustin³⁾ — věcí velikou,

¹⁾ Sr. Sn. Vat., sez. III. Const. de fide cath. c. 3. — ²⁾ Serm., 21. 3; P. L. 54, 192-3. — ³⁾ Sr. Augustin, Contra Faust., 21, 8; Migne, P. L. 42, 392.

tajuplnou a božskou, z kteréžto však příčiny často též se stává, že někteří ji špatně chápou a vysvětlují. Především tedy je patrné, že toto spojení jest co nejužší: neboť v Posvátných Písmech se připodobňuje k svazku čistého zasnoubení a srovnává se s životní jednotou v révě a ratolestech a se spojením v našem těle;¹⁾ ale i jako tak vnitřní se líčí, — podle výroku Apoštola: „Sám (Kristus) jest Hlavou Těla“²⁾ — že učí prastaré a Otcí podávané doklady, jak tvoří Božský Vykupitel se svým sociálním Tělem jen jednu tajemnou osobu čili, jak dí Augustin, celého Krista.³⁾ Ano, docela sám Spasitel náš ve své kněžské modlitbě neváhal srovnati toto sloučení s onou podivuhodnou jednotou, již jest Syn v Otcí a Otec v Synu.⁴⁾

A TÍM I VZNEŠENÝ

Naše však spolčení, jež jest v Kristu a s Kristem, plyne § 68
ne především z toho, že jest třeba, protože křesťanská obec z vůle svého Zakladatele jest sociálním a dokonalým Tělem, aby bylo spojením všech údů sdružených k témuž cíli. Čímž však ušlechtilejším jest cíl, o nějž sdružení toto usiluje, čím božštějším jest zdroj, z něhož vychází, tím jistě i vznešenějším stává se jeho jednota. A zde cíl jest velmi vysoký: pokračování totiž v posvěcování údů samého Těla ke slávě Boha a Beránka, jenž byl obětován.⁵⁾ Zdroj pak jest velmi božský: nejen že tak se Otcí zalíbilo a že jím jest činná vůle Božského Spasitele, ale i že jím jest vnitřní vliv a hnutí Ducha sv. v naše mysl i duše. Nemůže-li býti vykonán ani nejmenší úkon, jenž by vedl ke spáse, leč v Duchu sv., jak mohou nesčetné zástupy každého národa, každého pokolení sdružit se ve společném úmyslu k nejvyšší oslavě jednoho a trojjediného Boha, leč jen z moci onoho, jenž jedním a věčným dechem lásky vychází z Otce a Syna?

¹⁾ Sr. Ef., 5, 22-3; Jan, 15, 1-5; Ef., 4, 16. — ²⁾ Kol. 1, 18. — ³⁾ Sr. Enarr. in Ps. 17, 51 a 90, II., 1; Migne, P. L. 36, 154 a 37, 1159. — ⁴⁾ Jan, 17, 21-3. — ⁵⁾ Apok., 5, 12-3.

STYK PROJEVY VIDITELNÝ

§ 69 Ježto však, jak výše řečeno, sociální Tělo Kristovo z vůle svého Zakladatele musí býti viditelným, jest třeba, aby ono snažení všech údů na venek se projevovalo jak vyznáním téže víry, tak přijímáním týchž svátostí a účastenstvím na téže oběti, tak konečně účinným zachováváním týchž příkázání. Což mimo to jest nutno i proto, aby v očích všech viditelnou byla též Hlava, Zástupce totiž, pravíme, Ježíše Krista na zemi, jenž účinně řídí vzájemnou pomocnou péči všech k dosažení vytčeného cíle. Vždyť jako Božský Vykupitel seslal Utěšitele Ducha Pravdy, aby plně svůj úkol¹⁾ ujal se vedení tajemného Církvě, tak rozkázal Petrovi a jeho Nástupcům, aby zastupující jeho osobu na zemi, vykonávali i viditelné řízení křesťanské obce.

ČINNOSTÍ VNITERNÝ

§ 70 K těmto pak poutům, jež sama sebou dostačují, aby daleko převyšovala svazky každé jiné i nejvyšší společnosti lidské, přistupuje i jiný důvod jednoty se strany oněch ctností, jež nás co nejúže spojují mezi sebou a s Bohem, křesťanské, pravíme, víry, naděje a lásky.

VÍROU

§ 71 Vždyť jest „jeden Bůh“, jak připomíná Apoštol, „jedna víra“,²⁾ již lneme k jednomu Bohu a k tomu, ježž poslal, Ježíši Kristu.³⁾ Jak úzce pak touto vírou připoutáváme se k Bohu, učí slova učeníka, ježž zvláště miloval Ježíš: „Kdokoli vyzná, že Ježíš jest Syn Boží, zůstává Bůh v něm a on v Bohu.“⁴⁾ Neméně touto křesťanskou vírou jsme spojeni mezi sebou, a s Božskou naší Hlavou. Neboť

¹⁾ Sr. Jan, 14, 16 a 26. — ²⁾ Ef., 4, 5. — ³⁾ Sr. Jan, 17, 3. — ⁴⁾ I., Jan, 4, 15.

my všichni věřící, „majíce... téhož ducha víry“¹⁾ jsme osvíceni tímž světlem Kristovým, živeni tímž pokrmem Kristovým, vedeni touž autoritou Kristovou a tímž úřadem učitelským. Jestliže tedy týž duch víry ve všech žije a všichni tímž životem, „žijeme ve víře Syna Božího, jenž miloval nás a sebe samého dal za nás“²⁾ i Kristus, Hlava naše, živou vírou v nás přijatý a v srdcích našich sídlící,³⁾ jako jest původcem naší víry, bude i jejím dokonavatelem.⁴⁾

NADĚJÍ

Jako pak vírou lneme na této zemi k Bohu jako ke § 72 zdroji pravdy, tak po něm toužíme silou křesťanské naděje jako po zdroji blaženosti, „očekávající blahou nadějí a příchod slávy velikého Boha“⁵⁾ Pro všeobecnou však tuto touhu po nebeském království, již odmítáme míti zde trvalé místo a hledáme budoucí,⁶⁾ neváhal Apoštol národů prohlásiti: „Jedno Tělo a jeden Duch, jakož povolání jste v jedné nadějí povolání svého“⁷⁾ ano, Kristus v nás sídlí jako naděje slávy.⁸⁾

LÁSKOU K BOHU

Než, mají-li svazky víry a naděje, jimiž se spojujeme § 73 s Božským Vykupitelem v tajemném jeho Těle, velikou důležitost a veliký význam, nemění jistě důležitosti a účinnosti jsou pouta lásky. Neboť je-li láska, z níž povstává pravé přátelství, v řádu věcí přirozených něčím velmi vznešeným, co jest říci o oné nebeské lásce, již Bůh vlévá v srdce naše? „Bůh jest láska, kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.“⁹⁾ Tato jistě láska působí jako ze zákona Bohem daného, že jako k jejímu rozkazu Bůh sestupuje v nás milující jej, opětuje lásku naši podle výroku: „Bude-li mne kdo milovati, ... i Otec můj bude jej milovati i k němu přijdeme a u něho při-

¹⁾ II. Kor., 4, 13 — ²⁾ Sr. Gal., 2, 20. — ³⁾ Sr. Ef., 3, 17. — ⁴⁾ Sr. Žid., 12, 2. — ⁵⁾ Tit., 2, 13. — ⁶⁾ Sr. Žid., 13, 14. — ⁷⁾ Ef. 4, 4. — ⁸⁾ Sr. Kol., 1, 27. — ⁹⁾ I. Jan., 4, 16.

bytek si učiníme.“¹⁾ Láska tedy úže než každá jiná ctnost nás spojuje s Kristem, jejímž nebeským zápalením zaníceno tolik synů Církve radovalo se, že pro něho trpí potupu a že až k poslednímu dechu života i k prolití krve podstupuje a vítězně překonává vše, i ty nejkruťší věci. Pročež úsilovně nás nabádá Božský Spasitel těmito slovy: „Setrvejte v milování mne.“ A ježto láska jest věcí planou a docela prázdnou, jestli se neprojevuje a nějak neuskutečňuje dobrými skutky, proto ihned toto připojuje: „Budete-li přikázání má zachovávat, zůstanete v mé lásce; jako i já zachoval jsem přikázání Otce a zůstávám v jeho lásce.“²⁾

A K BLIŽNÍMU

§ 74 Než této lásce k Bohu, ke Kristu musí odpovídati láska k bližnímu. Vždyť jak můžeme tvrditi, že milujeme svého Božského Vykupitele, budeme-li nenáviděti ty, které sám, aby je učinil údy svého tajemného Těla, drahoceňnou svojí krví vykoupil? Pročež takto nás napomíná onen Apoštol, ježž Kristus miloval více než ostatní: „Řekne-li kdo, že miluje Boha a nenáviděti bude bratra svého, lhářem jest. Kdo totiž nemiluje svého bratra, ježž vidí, jak může milovati Boha, kterého nevidí? A toto přikázání máme od Boha, aby kdo miluje Boha, miloval i bratra svého.“³⁾ Docela i to nutno tvrditi, že tím více budeme s Bohem, s Kristem spojeni, čím více budeme jeden druhého údy,⁴⁾ vzájemně o sebe pečlivými;⁵⁾ jakož i na druhé straně tím více budeme mezi sebou sdružení a láskou spojeni, čím více vroucnější láskou budeme lnouti k Bohu a k naší Božské Hlavě.

b) SPOJENÍ OD VĚČNOSTI

§ 75 Nás ovšem Jednorozený Syn Boží již před počátkem světa mezi své zahrnul, ve svém věčném a nekonečném vědění nás znaje a trvalou láskou nás miluje. A aby tuto

¹⁾ Jan, 14, 23. — ²⁾ Jan, 15, 9-10. — ³⁾ I. Jan, 4, 20-21. — ⁴⁾ Řím., 12, 5. — ⁵⁾ I. Kor. 12, 25.

lásku projevil viditelným a obdivuhodným způsobem, připojil si naši přirozenost v jednotu své osoby, čímž se uskutečňuje — jak poznamenává v jakési čisté prostotě Maximus Taurinský — „že v Kristu naše tělo nás' miluje“.¹⁾

PATRŇÉ V ČASE

Takovéto velmi nás milující vědění, v němž provází § 76 nás Božský Vykupitel od prvního okamžiku svého Vtělení, převyšuje jakoukoli schopnost bádařící lidské mysli; vždyť skrze ono blažené patření, jehož požíval sotva počat v lůně Bohorodičky, stále a trvale před sebou má přítomné všechny údy tajemného Těla a je objímá svojí spásonosnou láskou. Ó, obdivuhodná dobrota božské laskavosti k nám; ó, neocenitelný postup projevu nesmírné lásky! V jesličkách, na kříži, ve věčné slávě Otce vidí Kristus všechny údy Církve před sebou a je s nimi spojen daleko zřetelněji, daleko vroucněji, než matka svého syna položeného na klíně, než každý sám sebe poznává a miluje.

SKRZE DUCHA SV.

Z posud řečeného snadno vidíme, Ctihodní Bratři, proč § 77 píše tak často apoštol Pavel, že Kristus je v nás a my v Kristu. A to ovšem potvrzuje i hlubší důvod. Jest totiž Kristus v nás, jak dříve dosti zevrubně jsme vyložili, Duchem sv., ježž s námi sdílí a skrze nějž v nás působí tak, že cokoli Duch sv. vykonává v nás božského, nutno říci, že i od Krista jest v nás vykonáno.²⁾ „Nemá-li kdo Ducha Kristova,“ dí Apoštol, „ten není jeho: je-li však Kristus ve vás, ... duch (váš) žije (Duchem sv.) pro ospravedlnění (Kristem dobyté).“³⁾

¹⁾ Serm. 29; Migne, P. L. 57, 594. — ²⁾ Sr. Sv. Tomáš, Comm. in Ep. ad Eph., c. 2, lect. 5. — ³⁾ Řím. 8, 9-10.

CÍRKEV TAK DOPLŇUJE KRISTA

§ 78 Z téhož pak účastenství na Duchu Kristově následuje, že Církev, poněvadž všechny dary, ctnosti a milosti, jež se vynikajícím způsobem v Hlavě nalézají, přehojně a účinně přecházejí v údy a v nich podle místa, jež zaujímají v tajemném Těle Ježíše Krista, den ode dne se uplatňují, že Církev dochází jaksi své plnosti a Vykupitele doplňuje; a že tak Kristus po všech stránkách v Církvi nabývá svého doplnění.¹⁾ Těmito slovy dotýkáme se vlastního důvodu, proč, jak se zamlouvá podle dříve řečeného Augustinovi, Tělo tajemné, jež jest Kristus, a Církev, jež na zemi zastává jeho osobu jako druhý Kristus, tvoří jednoho nového člověka, v němž se spojují v spásonosném díle kříže nebe a země: Krista, díme, Hlavu a Tělo, Krista to celého.

c) TAJEMSTVÍ SPOJENÍ

§ 79 Zajisté dobře víme, že tato tajuplná nauka — jež týká se našeho spojení s Božským Vykupitelem a zvláště přebývání Ducha sv. v duších — naráží při chápání a vysvětlování na mnohé skryté překážky, jež zahalují jako nějakou mlhou pro chabou mysl bádajících tuto tajemnou nauku. Avšak víme též, že při správném a pilném bádání o tomto předmětu a při srovnávání různých domněnek, názorů a mínění, jestli jen láska k pravdě a povinná úcta k Církvi řídí taková bádání, vzniká a povstává vzácné světlo, v němž záleží vlastně pokrok v posvátných naukách tohoto druhu. Neodsuzujeme tedy těch, kteří nastupují nové cesty a způsoby, aby k tak vysokému tajemství o podivuhodném našem spojení s Kristem pronikli a je podle sil svých objasnili. Avšak zásadou budiž všem společnou a neochvějnou, nechtějí-li zblouditi od původní nauky a správného úřadu učitelského Církve: že totiž nutno zavrhnutí veškeren způsob výkladu tohoto tajemného spo-

¹⁾ Srv. Sv. Tomáš, *Comm. in Ep., ad Eph., c. 1. lect. 8.*

jení, jímž by věřící z jakéhokoli důvodu rád věci stvořených opovázlivě tak překročili a do božských věcí tak vnikali, že by i jen jeden přívlastek věčnému Božství vlastní, za sobě vlastní mohli prohlásiti. A mimo to ať jako nejjistější zásadu tu pevně v mysli podrží, že v těchto věcech nutno pokládati za společné Nejsvětější Trojici všechno, pokud se vztahuje na Boha jako na nejvyšší účinnou příčinu všeho.

JEŽ ZCELA POCHOPITI NELZE

Jest si třeba též všimnouti, že se zde jedná o skryté tajemství, jež jest jakýmsi závojem zaháleno v tomto pozemském vyhnanství, a proto nikdy není možno je prohlédnouti a lidským jazykem vyjádřiti. Říká se sice, že Božské Osoby přebývají v nás, pokud ve stvořených je milujících, rozumem opatřených bytostech neprobádatelným způsobem jsou přítomny, a pokud tytéž bytosti je rozumem a láskou postřehují,¹⁾ přece však děje se to způsobem, jenž přesahuje všechnu přirozenou schopnost a jenž jest zcela vnitřným a zvláštním. A abychom k poznání jeho aspoň poněkud se přiblížili, nesmíme zanedbati onen směr a onen způsob, jež ve věcech tohoto druhu velmi doporučí sněm Vatikánský;²⁾ kterýžto sněm totiž snaží se o získání světla, jímž by alespoň poněkud se rozpoznala tajemství Boží, a dosahuje toho tím, že tajemství tato srovnává mezi sebou a s posledním cílem, k němuž směřují. Vhodně tudíž velmi moudrý Předchůdce Náš blahé paměti Lev XIII., když mluví o tomto našem spojení s Kristem a s přebývajícím v nás Božským Utěшитeli, obrací zrak svůj k onomu blaženému patření, jímž dosáhne jednou v nebesích totéž tajemné spojení svého dovršení a své dokonalosti. „Toto divuhodné spojení,“ dí, „jež svým jménem přebývání se nazývá, postavením či stavem toliko liší se od onoho, jímž Bůh nebeštany oblažuje a objímá.“³⁾ A tím ovšem patřením dovoleno bude způsobem zcela nevyslovitelným patřiti Otce,

¹⁾ Sr. Sv. Tomáš, I. q. 43 a. 3. — ²⁾ Sez. III. Const. de fide cath., č. 4. — ³⁾ Sr. Divinum illud; A. S. S., 29, p. 653.

Syna a Ducha sv. očima duše zbystřenýma nebeským světlem, po věčnou dobu býti v blízkosti bezprostřední Božským Osobám od sebe vycházejícím a blažiti se radostí velmi podobnou oné, již blažena jest Nejsvětější a nerozdílná Trojice.

d) VRCHOL SPOJENÍ: VELEBNÁ SVÁTOST OLTÁŘNÍ

§ 81 Avšak, co jsme až posud vyložili o tomto nejužším spojení Těla Ježíše Krista s jeho Hlavou, zdálo by se nedokonalým, kdybychom tu aspoň něco málo nepřipojili o nejsvětější Svátosti oltářní, již vyvrcholuje toto spojení ve zdejším smrtelném životě.

ZOBRAZUJE TOTO SPOJENÍ

§ 82 Kristus Pán totiž chtěl, aby toto obdivuhodné a nikdy dosti chválami oslavené spojení, jímž jsme sdruženi mezi sebou a s naší Božskou Hlavou, bylo zvláštním způsobem patrné věřícím v Eucharistické Oběti. V ní totiž přísluhovatelé posvátných tajemství zastupují nejen našeho Spasitele, ale i celé tajemné Tělo a jednotlivé věřící; a rovněž v ní sami věřící rukama téhož kněze podávají Věčnému Otci jako předrahou Oběť chvály a smíření za potřeby celé Církve neposkvrněného Beránka, hlasem jednoho kněze na oltáři zpřítomnělého, sloučení společnými modlitbami a prosbami. A právě tak jako Božský Vykupitel, na kříži umíraje, obětoval sebe sama jakožto Hlava celého pokolení lidského, tak týž „v této oběti čisté“¹⁾ nebeskému Otci obětuje nejen sebe sama jako Hlava Církve, ale sám v sobě i tajemné své údy, ježto tytéž velmi láskyplně uzavírá všechny, slabší též i churavější, ve svém srdci.

SKÝTÁ NÁM SVÉHO PŮVODCE

§ 83 Velebná však Svátost oltářní vedle toho, že jest živým a obdivuhodným obrazem naprosté jednoty Církve, —

¹⁾ Mal., 1, 11.

jako chléb k proměnění určený z mnohých zrněk pocházející jeden celek tvoří¹⁾ — uděluje nám samého původce nebeské milosti, abychom čerpali z něho Ducha lásky, jenž nám velí žítí životem Krista a milovati Vykupitele ve všech údech jeho sociálního Těla.

UDĚLUJE VŠEM ZDROJ SÍLY

Jestli tedy dnes ve velmi smutných poměrech, jež nás § 84 trápi, jest přemnoho těch, kteří tak lnou ke Kristu Pánu, skrytému v závoji velebné Svátosti, že ani soužení, ani trápení, ani hlad, ani nahota, ani nebezpečí, ani pronásledování, ani meč nemůže je odloučiti od lásky k němu,²⁾ tu zajisté bez pochyby svatá přijímání, zase zavedená ne bez úmyslu Boha prozřetelného v posledních těchto dnech k častějšímu používání a to již od dětství, mohou se státi zdrojem oné statečnosti, jež může vyvolati a vypěstovati i křesťanské hrdiny.

3. NESPRÁVNÉ NÁZORY - a) BLUDNÝ MYSTICISM

To jest, Ctihodní Bratři, nauka, která, jestli věřící jí § 85 rozumějí zbožně a řádně a drží se jí bedlivě, mohou se i snadno chrániti před těmi bludy, k nimž se dochází, postupují-li někteří při zkoumání tohoto nesnadného předmětu libovolně a to ne bez velikého nebezpečí pro katolickou víru a šíření zmatku mezi dušemi. Někteří málo uvažují, že apoštol Pavel mluví jen v přeneseném smyslu o tomto předmětu a nečiní rozdílu, jak naprosto jest nutno činiti, mezi zvláštními a vlastními pojmy slov těla fysického, morálního a mystického a zavádějí jakýs zvrácený výmysl o jejich jednotě; ježto nutně vedou k tomu, aby Božský Vykupitel a údové Církve se spojili a srostli v jednu fysickou osobu, a připisující lidem božské dokonalosti činí i Krista podrobeným omylům a náklonnosti lidské ke zlu. A ovšem jak naprosto se hrozí této klamně nauky víra katolická a příkazy sv. Otců, tak rovněž od

¹⁾ Sr. Didache, 9, 4. — ²⁾ Sr. Řím., 8, 35.

ní uchyluje se duch a názor Apoštola národů, jenž, ač spojuje Krista a jeho tajemné Tělo obdivuhodným jejich sloučením, staví jedno proti druhému, jako Ženicha proti Snoubence.¹⁾

A KVIETISM

§ 86 Neméně uchyluje se od pravdy nebezpečný blud těch, kteří z tajemného spojení nás všech s Kristem pokoušejí se dovoditi nezdravý jakýsi, jak dí, kvietism (stav nečinnosti), jenž pak připisuje veškerý život křesťanů a jejich pokrok ve ctnosti jedině činnosti Duchu Božího s vyloučením a opomenutím společné a jaksi pomocné práce, kterou máme témuž věnovati. Nikdo zajisté nemůže popřít, že Duch sv. Ježíše Krista je jediným zdrojem, z něhož plyne všechna nadpřirozená síla v Církvi a její údy. Vždyť „milost a slávu“, dí žalmista, „dá Pán“.²⁾ A přece to, že lidé stále setrvávají v úkonech svatosti, že s radostí pokračují v milosti a ctnosti, a konečně že nejen snaží se úsilovně dospěti k vrcholu křesťanské dokonalosti, ale že i ostatní povzbuzují podle sil svých, aby též dosáhli, to všechno nechce působiti nebeský Duch, leč konají-li totiž lidé s denní a účinnou pílí při tom svůj díl. „Ne totiž spícím,“ dí Ambrož, „ale bdícím udělují se boží dobrodiní.“³⁾ Neboť jestli ve smrtelném našem těle sílí a osvěžují se nepřetržitým cvikem údy, mnohem zajisté více děje se tak v sociálním Těle Ježíše Krista, v němž mají jednotlivé údy vlastní svoji svobodu, zodpovědnost i způsob jednání. Pročež ten, jenž prohlásil: „Žiji pak již ne já: žije však ve mně Kristus,“⁴⁾ neváhal týž tvrditi: „Milost jeho (to jest boží) nebyla ve mně marnou, neboť více než ostatní všichni jsem pracoval: ne však já, ale milost boží se mnou.“⁵⁾ Jest tedy naprosto patrné, že klamnými takovými naukami tajemství, o němž jednáme, neslouží k duchovnímu pokroku věřících, ale přežalostně k jejich zkáze.

¹⁾ Sr. Ef., 5, 22-3. — ²⁾ Žalm, 83, 12. — ³⁾ Expos. Evang. sec. Luc., 4, 49; Migne P. L., 15, 1626. — ⁴⁾ Gal, 2, 20. — ⁵⁾ I. Kor., 15, 10.

b) O ČASTÉ ZPOVĚDI VŠEDNÍCH HŘÍCHŮ

Z nesprávných a libovolných názorů též se stává, že § 87
původci jejich tvrdí, že není třeba tak velice hodnotiti
častou zpověď všedních hříchů, protože ji spíše předčí
ono všeobecné vyznání, které o jednotlivých dnech Snou-
benka Kristova se svými dětmi, v Pánu s ní spojenými,
koná skrze kněze přistupujícího k oltáři Páně. Mnohými
ovšem způsoby, a to co nejvíce chvályhodnými, jak dobře
víte, Ctihodní Bratři, možno usmířiti tyto poklesky; avšak
k rychlejšímu pokroku na cestě ctnosti chceme, aby co
nejvíce se doporučel onen zbožný, ne bez vnuknutí Du-
cha sv. Církví zavedený zvyk, často se zpovídati, jímž se
zvětšuje správné poznání sebe sama, roste křesťanská
pokora, vykořeňují se špatné mravy, čelí se duchovní ne-
dbalosti a vlažnosti, očisťuje se svědomí, posiluje se vůle,
umožňuje se spasitelné vedení duší, vlivem samé svátosti
rozinnouje se milost. Ať si tedy všimnou ti, kteří v řa-
dách mladého kleru zmenšují a zeslabují hodnotu časté
zpovědi, že podnikají věc cizí Duchu Kristovu a velmi
zhoubnou pro tajemné Tělo našeho Spasitele.

c) O SOUKROMÉ MODLITBĚ

Jsou mimo to někteří, kteří upírají modlitbám našim § 88
veškeru moc prosebnou v pravém toho slova smyslu,
nebo kteří odvažují se lidským myslím namluviti, že
prosebné modlitby k Bohu soukromě konané mají ma-
lou cenu, kdežto více skutečně platí veřejné, jménem
Církve konané, poněvadž vycházejí z tajemného Těla
Ježíše Krista. Nesprávně ovšem: neboť Božský Vykupitel
naš jest co nejvíce spojen se svojí Církví jakožto nejmi-
lejší Snoubenkou, ale i v téže s dušemi jednotlivých věří-
cích, s nimiž velmi touží co nejdůvěrněji mluvit, zvláště
když přistoupili k Eucharistickému stolu Páně. A ač ve-
řejné modlitby, poněvadž vycházejí od samé Matky Cír-
kve, pro důstojnost Snoubenky Kristovy předčí jakékoli
jiné: tož přece všechny prosby i nejsoukroměji pronesené

nepostrádají ani své hodnoty ani síly a mnoho přispívají k prospěchu též celého tajemného Těla; vždyť v tomto Těle jednotlivými údy nemůže býti vykonáno nic dobrého, nic správného, co by nesloužilo též k spáse všech na základě obcování Svatých. Ani není bráněno jednotlivým lidem, aby, protože jsou údy tohoto Těla, sobě samým aby si nevyprošovali zvláštní milosti i pro tento přítomný život, zachovávají-li ovšem ochotu podrobiti se božské vůli: neboť zůstávají titěž osobami svéprávnými a mají své vlastní potřeby.¹⁾ Jak velice však mají si ceniti všichni přemýšleti o nebeských věcech, potvrzují nejen výroky Církve, ale i zvyk a příklad všech svatostí vynikajících lidí.

d) O PROSBÁCH K JEŽÍŠI KRISTU

§ 89 Nescházejí posléze i tací, kteří říkají, že prosby naše nemají se řídit k samotné osobě Ježíše Krista, ale spíše k Bohu nebo Věčnému Otci skrze Krista, poněvadž nutno pokládati našeho Spasitele jako Hlavu svého tajemného Těla pouze za „zprostředkovatele Boha a lidí“.²⁾ A přece to nejen odporuje duchu a zvyku křesťanů, ale i přičí se pravdě. Kristus totiž, abychom mluvili určitě a přesně, podle obojí přirozenosti zároveň jest Hlavou celé Církve;³⁾ a ostatně sám slavnostně prohlásil: „Budete-li zač prositi mne ve jménu mém, to učiním.“⁴⁾ A ač zvláště v Eucharistické oběti — v níž Kristus, ježto sám jest knězem i obětí, obzvláštním způsobem vykonává úkol zprostředkovatele — modlitby se přednášejí Věčnému Otci skrze Jednorozeného jeho Syna; nicméně i při Mši svaté nezřídka se užívá modliteb také k Božskému Vykupiteli, ježto všem křesťanům má býti známo a zcela jasno, že týž Ježíš Kristus jest Syn Boží a sám Bůh. A tak to, že bojující Církev koří se neposkvrněnému Beránkú ve svátostné Hostii a jej vzývá, zdá se, že jaksi odpovídá hlasu vítězné Církve, když trvale pěje: „Tomu,

¹⁾ Sr. Sv. Tomáš, II.-II., q. 83, a. 5-6. — ²⁾ I. Tim., 2, 5. — ³⁾ Sr. Sv. Tomáš, De Veritate, q. 29, a. 4, c. — ⁴⁾ Jan, 14, 14.

jenž sedí na trůně a Beránkovi chvála a čest i sláva a moc na věky věkův.“¹⁾)

III. NAŠE LÁSKA K TAJEMNÉMU TĚLU KRISTOVU

1. JEJÍ DŮVODY - a) CÍRKEV MĚSTEM BOŽÍM

Když jsme, Ctihodní Bratři, v úvaze o tomto tajemství, § 90 jež obsahuje spojení tajemné nás všech s Kristem, podle svého úřadu jako Učitel veškeré Církve osvětili mysl světlem pravdy, pokládáme za přiměřené svému pastýřskému úřadu připojiti pohnutky pro duši k rozdílení oné lásky k Tělu tomuto tajemnému, která by se projevovала nejen myšlením a slovy, ale i obětovnou prací. Jestliže příslušníci Starého Zákona o pozemském svém městě pěli toto: „Zapomenu-li na tebe, Jerusaleme, ať uschne mi pravice; ať přilne jazyk můj k patru mému, nebudu-li tě pamětliv; nepoložím-li Jerusaleme za vrchol své radosti,“²⁾) s čím větší slávou a s čím hojnější radostí jest nám jásat, že obýváme obec postavenou ze živých a vybraných kamenů na svaté hoře, „svrchovaném to úhelném kamenu, samém Ježíši Kristu“.³⁾) Vždyť nelze si mysliti nic slavnějšího, nic vznešenějšího, nic zajisté čestnějšího než míti účast na svaté, katolické, apoštolské a Římské Církvi, v níž stáváme se údy jednoho tak úctyhodného Těla, jsme vedeni jednou tak vznešenou Hlavou; jsme proniknuti jedním Božím Duchem; živíme se jednou naukou a jedním Andělským Chlebem konečně v tomto pozemském vyhnanství, až posléze jednou budeme požívati jedné a věčné blaženosti v nebi.

b) PEČLIVOU MATKOU

Abychom však nebyli klamáni andělem temnot mění- § 91 cím se v anděla světla,⁴⁾) budiž svrchovaným zákonem naší lásky, abychom milovali Kristovu Snoubenku takovou, jakou ji Kristus chtěl a krví svojí si získal. Nejen tedy jest třeba, aby nám velmi drahými byly svátosti,

¹⁾ Apok., 5, 13. — ²⁾ Žalm, 136, 5-6. — ³⁾ Ef., 2, 20; I. Petr., 2, 4-5. — ⁴⁾ Sr. II. Kor., 11, 14.

jimiž nás živí Církev, něžná to Matka, nejen slavnosti, skrze něž nás obdařuje útechou a radostí, posvátné zpěvy a liturgické obřady, jimiž mysl naši pozvedá k nebesům, ale i tak zvané svátostniny a různá ona zbožná cvičení, jimiž táž duše věřících Duchem Kristovým příjemně plní a potěšuje. A není toliko povinností naší opláceti mateřskou její lásku k nám, jak se na syny sluší, ale i v úctě míti její od Krista přijatou autoritu, jež jímá rozum náš v poslušnost Krista;¹⁾ a tak jsme povinni poslouchati jejích zákonů a jejích mravních příkazů, byť i někdy tvrdších pro naši přirozenost odpadlou od prvotní nevinnosti; a rovněž, abychom dobrovolnou kázní krotili vzpurné tělo, jež máme; ano, docela jsme nabádáni, abychom někdy se zdržovali od věcí příjemných a neškodných. A nestačí milovati toto tajemné Tělo, vynikající Božskou Hlavou a nebeskými dary, ale účinnou láskou máme milovati i totéž, jak se jeví v našem smrtelném těle, sestávající totiž z lidských a slabých složek, byť i tytéž méně někdy odpovídaly onomu místu, které zaujímají v onom tajemném Těle.

c) TĚLEM KRISTA PÁNA

§ 92 Aby však pevná toho druhu a čistá láska v duších našich sídlila a den ze dne rostla; jest třeba navykati si v Církvi viděti samého Krista. Kristus jest to totiž, jenž ve své Církvi žije, jenž skrze ni učí, vládne a svatost udílí; Kristus též to jest, jenž se projevuje různě v různých svých údech sociálních. Kde tedy tímto živým duchem víry všichni věřící snaží se žíti, tu zajisté budou provázeti úctou a povinnou poslušností nejen údy tohoto tajemného Těla výše postavené, zvláště ty, které jednou podle nařízení Božské Hlavy účet mají klásti z duší sobě svěřených,²⁾ ale budou na svém srdci míti i ty, pro které náš Spasitel byl zaujat velmi zvláštní láskou: slabé, díme, raněné a nemocné, kteří postrádají buď přirozeného ne-

¹⁾ Sr. II. Kor., 10, 5. -- ²⁾ Sr. Žid., 13, 17.

bo nadpřirozeného léku; děti, jichž nevinnost ocitá se dnes tak snadno v nebezpečí a jichž dušička se jako vosk vytváří; chudé konečně, v jichž podporování se svrchovatým soucitem nutno uznati samu osobu Ježíše Krista.

d) S MNOHÝMI UBOHÝMI ÚDY

A tu připomíná všim právem Apoštol: „Údy Těla, které se zdají mdlejší, jsou více potřebnější; a které pokládáme za méně vzácné údy Těla, ty přiodíváme vzácněji a hojněji.“¹⁾ Tuto jistě velmi závažnou myšlenku považujeme za nutnou opakovati My u vědomí nejvyšší povinnosti, již jsme vázáni, v přítomné době, kdy s velikým zármutkem pozorujeme, jak zbavují života jako obtížné břímě společnosti tělesně zmrzačené, choromyslné, zděděnými chorobami po rodičích zatížené; a to mnozí vynášejí jako nový vynález lidského pokroku, vyhovující obecnému prospěchu. Avšak který člověk rozumný nevidí, že toto velmi ostře protíví se netoliko přirozenému zákonu božímu,²⁾ vepsanému v duších všech, ale i hlubším citům lidskosti? Krev tedy těchto, kteří jsou proto Bohu milější, poněvadž si zasluhují většího soucitu, „volá se země k Bohu“.³⁾

2. VZOREM LÁSKA KRISTOVA, JEŽ

Aby však upřímná tato láska, podle níž máme viděti v Církvi a jejích údech svého Spasitele, ponenáhlu neochabovala, velmi vhodno jest pohlížeti na samého Spasitele jako na nejvyšší vzor lásky k Církvi.

a) ROZSAHEM ZAHHRNUJE VŠECHNY

A tak nejprve napodobujeme rozsah této lásky. Jedna jest zajisté Snoubenka Kristova, to jest Církev; a přece láska Božského Snoubence sahá tak široko, že, nikoho ne-

¹⁾ I. Kor., 12, 22-3. — ²⁾ Sr. Decret. S. Officii, 2. Dec. 1940; A. S. S. 1940, p. 553. — ³⁾ Sr. Gen., 4, 10.

vylučující, ve své Snoubence zahrnuje veškeré pokolení lidské. Vždyť proto Spasitel náš prolil krev svou, aby smířil na kříži s Bohem všechny lidi, národností a rodem odloučené, a přikázal jim v jedno Tělo se sdružit. Pravá tedy láska k Církvi vyžaduje, abychom nejen byli o sebe navzájem starostliví,¹⁾ jsouce v samém Těle jeden druhého údy, jimž patří ze slávy jiného údu se radovati a s trpícím soustrast míti,²⁾ ale abychom i jiné lidi v Církvi s námi ještě nespojené uznávali za bratry v Kristu podle těla, povolané zároveň s námi k téže věčné spáse. Ovšem, žel Bohu, nechybí zvláště dnes těch, kteří chlubně se honosí záští, nenávistí, nepřízní jako něčím, co pozvedá a vynáší lidskou důstojnost a lidskou statečnost. My však, když s bolestí pozorujeme žalostné ovoce této nauky, následujme mírumilovného Krále našeho, jenž nás naučil milovati nejen ty, kteří nepocházejí z téhož kmene a z téhož rodu,³⁾ ale i samy nepřátele.⁴⁾ My, s duší proniknutou blaživou myšlenkou Apoštola národů, s týmž opěvujme, jaká jest délka, šířka, výška, hloubka lásky Kristovy;⁵⁾ tu zajisté nemohou roztržiti ani různost rodu a mravů, ani zmenšiti dálky nesmírného oceánu, ani konečně rozrušiti války, podniknuté ze spravedlivé nebo nespravedlivé příčiny.

A DNES TOLIK POTŘEBNÝCH

§ 96 Ve velmi vážné této hodině, kdy drásá tolik bolestí těla a tolik zármutku duše, jest třeba vybízeti k této nadpřirozené lásce všechny, aby spojenými silami všech dobrých lidí — vzpomínáme obzvláště těch, kteří věnují se sdružením všeho druhu k zmírnění nouze — se odpomáhalo tak nesmírným potřebám duše i těla v obdivuhodném zápolení soucitu a milosrdenství: a tak aby zářila všude mezi národy snaživá štědrota a nevyčerpatelná plodnost tajemného Těla Ježíše Krista.

¹⁾ Sr. Řím., 12, 5; I. Kor., 12, 25. — ²⁾ I. Kor., 12, 26. — ³⁾ Sr. Luk, 10, 33-7. — ⁴⁾ Sr. Luk., 6, 27-35; Mat., 5, 44-8. — ⁵⁾ Sr. Ef., 3, 18.

b) OBSAHEM VZTAHUJE SE NA CELÝ ŽIVOT PÁNĚ; VŠICHNI

Ježto rozsáhlosti lásky Krista P. k Církvi odpovídá § 97 účinná vytrvalost jeho lásky, i my všichni vůlí úsilovnou a snaživou milujme tajemné Tělo Kristovo. Žádnou dále nelze označiti hodinu, v níž Vykupitel náš od Vtělení svého, kdy položil první základ k Církvi, až ke skonu smrtelného života, nebyl by pracoval až k únavě, ač Syn Boží, i zářivými příklady své svatosti i kázáním, rozmluvami, shromažďuje a zařizuje vše ke zřízení a upevnění Církve. Přejeme si tedy, aby všichni, kolik jich uznává Církev za svoji matku, důkladně uvážili, že jest povinností nejen posvěcených služebníků (kněží), a těch toliko, kteří zasvěceni Bohu věnovali se životu řeholnímu, ale i ostatních neúnavně a pilně spolupracovati, každý podle svého postavení, na budování a vzrůstu téhož Těla. A toužíme, aby na to zvláštním způsobem dbali ti, kteří pracují v řadách Katolické akce, věnují pomocnou ruku Představeným a kněžím v úřadu apoštolském; a i ti, kdo ve zbožných bratrstvech poskytují pomocnou práci k témuž účelu. Jistě není, kdo by neviděl, jak v přítomných poměrech pečlivé úsilí všech má svrchovaný význam a největší důležitost.

AŤ JI NÁSLEDUJÍ ZVLÁŠTĚ RODIČE

Aniž tu můžeme přejíti mlčky otce a matky rodin, jimž § 98 svěřil Spasitel náš nejútlejší údy svého tajemného Těla; úsilovně tedy na tyto naléháme pro lásku ke Kristu a Církvi, aby s nejbedlivější péčí starali se o svěřený sobě dorost a poroučeli mu vystříhati se nástrah všeho druhu, do nichž dnes tak snadno upadají.

3. PŘÍKLADEM JEST CÍRKEV SAMA, JEŽ

a) PEČUJE O SVÉ ÚDY A MODLÍ SE ZA NĚ

Zvláštním však způsobem Spasitel náš ukázal svou co § 99 nejvíce plápolající lásku k Církvi modlitbami vroucími, jež pronášel za tutéž k nebeskému Otcí. Vždyť — jen

to abychom na paměť uvedli — všichni vědí, jak, Ctihodní Bratří, hodlají brzy na se vzíti dřevo kříže, nejvřeleji prosby pronesl za Petra,¹⁾ za ostatní Apoštoly,²⁾ konečně za všechny, kteří skrze kázání slova božího v něj uvěřili.³⁾ A my zajisté, napodobující příklad Kristův, denně prosíme Pána žní, aby poslal dělníky na svou žeň;⁴⁾ a denně ať se vznáší naše prosba k nebesům a odporoučí všechny údy tajemného Těla Ježíše Krista. A to především Biskupy, jimž svěřena jest zvláštní péče o každému vlastní jeho diecési; i kněze, pak řeholní muže a řádové ženy, kteří, v službě Boží povolání, chrání, rozmnožují a šíří Království Božského Vykupitele a to jak u svých, tak i ve vzdálených krajích pohanských. Ať však žádného člena tohoto úctyhodného Těla tato společná prosbná modlitba nezapomíná; a ať zvláště na ty pamatuje, kteří buď jsou trápeni bolestmi a úzkostmi tohoto pozemského putování, nebo dokončivše život, očišťují se ohněm očištným. Ani ať těch neopomíjejí, kteří jsou vyučováni v křesťanských přikázáních, aby se co nejdříve mohli očistiti v koupeli posvěcující vody.

b) STARÁ SE O JINOVÉRCE MODLITBOU

§ 100 A snažně toužíme po tom, aby společné tyto modlitby vřelou láskou prospěly i těm, kteří buď ještě nejsou osvíceni pravdou Evangelia a nevstoupili do bezpečných útulků Církve, nebo od Nás, kteří byť bez vlastních zásluh zastupujeme osobu Ježíše Krista na této zemi, odloučení jsou žalostnou roztržkou víry a jednoty. Pročež opakujeme onu božskou modlitbu Spasitele našeho k nebeskému Otci: „Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i sami v nás jedno byli; aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.“⁵⁾

A SNAHOU O VSTUP A NÁVRAT JEJICH DO CÍRKVE

§ 101 I ty, kteří nepatří k viditelnému svazku katolické Církve, jak jistě dobře víte, Ctihodní Bratří, svěřili jsme

¹⁾ Sr. Luk., 22, 32. — ²⁾ Sr. Jan, 17, 9-19. — ³⁾ Sr. Jan, 17, 20-23. — ⁴⁾ Sr. Mat., 9, 38; Luk. 10, 2. — ⁵⁾ Jan, 17, 21.

My od počátku našeho úřadu papežského nejvyšší Boží ochraně a nejvyššímu Božím řízení, slavnostně ujišťujeme, že Nám, následujícím ve všem příkladu Dobrého Pastýře, nic více na srdci neleží, než aby život měli a hojněji měli.¹⁾ A toto pak Své slavné ujištění tímto Okružním listem, jímž jsme hlásali chválu „velikého a slavného Těla Kristova“,²⁾ vyprosivše si modlitby celé Církve, toužebně opakujeme, zvouce je všechny jednotlivě s nevroucnější láskou, aby vyhovující ochotně a rádi vnitřnímu nutkání Boží milosti, snažili se vytrhnouti se z onoho stavu, v němž nemohou míti jistoty o své vlastní věčné spáse;³⁾ vždyť, ač neuvědomělou jakousi touhou a žádostí patří k tajemnému Tělu Vykupitele, postrádají přece tolika a tak velikých darů a pomůcek, jichž lze užívatí jen v Církvi katolické. Ať vstoupí tedy do katolické jednoty a všichni s Nami spojeni v jednom sdružení Těla Ježíše Krista ať utíkají se ve společnosti přeslavné lásky k jedné Hlavě.⁴⁾ Nikdy nepřestávajíc se modliti k Duchu pravdy a lásky My je očekáváme se zdviženými a otevřenými rukama, až vstoupí ne jako do cizího, ale do vlastního a otcovského domu.

OVŠEM JEN Z PŘESVĚDČENÍ A DOBRÉ VŮLE

Avšak vysíláme-li toužebně nepřetržitou modlitbu společnou celého tajemného Těla Kristova, aby všichni bloudící vstoupili co nejdříve do jednoho ovčince Ježíše Krista, přece prohlašujeme, že jest naprosto nutno, aby se tak stalo dobrovolně a ochotně, protože nikdo nevěří, než chce-li.⁵⁾ Pročež ti, ač nevěří, jestli skutečně jsou nuceni, aby vstoupili do budovy Církve, aby přistoupili k oltáři a přijali svátosti, bez pochyby nestávají se opravdovými křesťany;⁶⁾ víra totiž, „bez níž jest nemožno Bohu se líbiti“,⁷⁾ musí býti zcela svobodnou „po-

§ 102

¹⁾ Sr. Litt. enc. Summi Pontificatus: A. A. S., 1939, p. 419. — ²⁾ Iren., Adv. Haer., IV., 33, 7; Migne, P. G., 7, 1076. — ³⁾ Sr. Pius IX., Iam vos omnes, 13 Sept. 1868; Act. Conc. V. C. L., 7, 10. — ⁴⁾ Sr. Gelas. I. Epist., 14; Migne, P. L. 59, 89. — ⁵⁾ Sr. August., In Joann. Ev. Tract., 26, 2; Migne, P. L., 30, 1067. — ⁶⁾ Sr. tamtéž. — ⁷⁾ Žid., 11, 6.

slušností rozumu a vůle¹⁾ Jestli by se tedy někdy stalo proti stálému učení této Apoštolské Stolice,²⁾ že by někdo proti své vůli byl nucen k přijetí katolické víry, My nemůžeme jinak jednati než u vědomí svého úřadu to odsouditi. Ježto však lidé užívají svobodné vůle a mohou i, stržení zmatky mysli a převrácenými vášněmi, své svobody zneužiti, jest proto třeba, aby Otcem světél skrze Ducha svého milovaného Syna byli k pravdě přivedeni. Jestli pak mnozí posud, žel Bohu, odchyľují se od katolické pravdy a nechtějí se podrobiti vnuknutí boží milosti, děje se to nejen proto, že sami,³⁾ ale že i věřící nevysílají z tohoto důvodu vřelejších modliteb k Bohu. A My opětně a opětně nabádáme, aby tyto modlitby ustavičně všichni konali, kteří hoří láskou k Bohu a následují příkladu Božského Vykupitele.

c) DBÁ O TY, JEŽ VEDOU SPOLEČNOST LIDSKOU

§ 103 I též to zvláště nejvíce v přítomných poměrech zdá se, že jest ne tak jen vhodným jako nutným, konati totiž vřelé modlitby za krále a knížata i za všechny ty, kteří řídí vlády národů, aby mohli pomáhati Církví vnější svojí ochranou, aby po spravedlivém urovnání veřejných záležitostí za pomoci boží lásky „jako dílo spravedlnosti mír“⁴⁾ vzešel z nejpršíšernějších vln této bouře znavenému lidstvu, a aby zbožná Matka Církev mohla vésti klidný a pokojný život ve vší pobožnosti a čistotě.⁵⁾ Od Boha jest si vyprošovati, aby moudrost milovali všichni, kteří národům stojí v čele,⁶⁾ tak aby nikdy o nich neplatil velmi vážný výrok Ducha sv.: „Dána jest vám moc od Pána a síla od Nejvyššího, kterýž tázati se bude na skutky vaše, zpytovati bude myšlení (vaše); poněvadž jste služebníci království jeho, nesoudili jste správně, aniž jste ostríhali zákona spravedlnosti, aniž podle vůle boží chodili jste. Hrozně a brzy ukáže se vám, neboť nejtvrďší soud vykonán bude na těch, kteří jsou před-

¹⁾ Sn. Vat. Const. de fide cath. c. 3. — ²⁾ Sr. Lev XIII., Immortale Dei: A. S. S. 18, p. 174-5; Cod. Jur. Can., 1351. — ³⁾ Sr. August., tamtéž. — ⁴⁾ Is., 32, 17. — ⁵⁾ Sr. I. Tim., 2, 2. — ⁶⁾ Sr. Moudr., 6, 23.

stavenými. Nepatrnému ovšem prokazuje se milosrdenství, mocní však mocně muky trpěti budou. Nevyjmeť Bůh osoby nižádného, aniž se bude ostýchatí něčí velikosti; neboť malého i velkého on učinil a jednostejně pečuje o všecky; ale silnější očekává silnější trápení. K vám tedy, ó králové, jsou tyto mé řeči, abyste se naučili moudrosti a nevypadli (z ní, t. j. nechybovali).“¹⁾

d) VYBÍZÍ VŠECHNY KE SKUTKŮM KAJÍCÍM

Nejen však namáhavou prací a vytrvalou modlitbou § 104 projevovav Kristus Pán svoji lásku k neposkrvrněné Snoubence, ale i svými bolestmi a úzkostmi, jež ochotně a rád pro ni snášel. „Když byl miloval své, . . . do konce je miloval.“²⁾ A nejinak než krví svou Církev si získal.³⁾ V tyto tedy šlépěje krvácejícího Krále našeho dobrovolně vstupme, jak vyžaduje naše spása, již nutno bezpečně si zajistiti: „Neboť jestli vstípeni jsme ku podobenství smrti jeho, zajisté i co do vzkříšení (budeme vstípeni)“⁴⁾ a „jestli spolu jsme zemřeli, spolu žítí budeme“.⁵⁾ To vyžaduje též skutečná a účinná láska jak k Církvi, tak k těm duším, jež táž Kristu plodí. Neboť ačkoli Spasitel náš hořkým utrpením a hořkou smrtí zasloužil naprosto nekonečný poklad milostí Církvi své, přece dary těchto milostí udílejí se nám jen po částech podle úmyslu Boha prozřetelného; a jejich větší nebo menší hojnost nemálo závisí i od našich správných skutků, jimiž děšť takových nebeských darů, dobrovolně od Boha daný, se svádí v duše lidské. A tak tento děšť nebeských milostí bude velmi hojný, jestliže nejen použijeme vřelých modliteb k Bohu, zbožně berouce účast zvláště na Eucharistické Oběti i denně, je-li možno, jestliže nejen budeme usilovati plněním povinností křesťanské lásky ulehčiti utrpení strádajících, ale jestliže též před pomíjejícími věcmi tohoto světa budeme toužiti po nehynoucích statcích, rovněž i jestliže smrtelné toto tělo dobrovolně budeme v kázni držeti, odpírajíce téměř věci nedovolené a uklá-

¹⁾ Tamtéž, 6, 4-10. — ²⁾ Jan, 13, 1. — ³⁾ Sr. Skutky ap., 20, 28. — ⁴⁾ Řím., 6, 5. — ⁵⁾ II, Tim., 2, 11.

dajíce mu věci obtížné a nesnadné; a jestliže konečně budeme přijímati obtíže a bolesti přítomného tohoto života s pokornou myslí jako z božích rukou dopuštění. Tím totiž podle Apoštola „doplníme to, co se nedostává utrpení Kristovu na těle jeho pro Tělo jeho, jež jest Církev“.¹⁾

K DŮVĚŘE V UTRPENÍ

§ 105 A co to píšeme, před zrakem Svým, žel Bohu, pozorujeme množství ubožáků, s nimiž s bolestí slzy roníme: nemocných, díme, chudých, zmrzačených, ve vdovství a osiřelosti strádajících a i přemnohých nezřídka až k smrti umdlévajících pro vlastní nebo svých útrapy. Všechny tedy, kteří z jakékoli příčiny nalézají se v zármutku a úzkosti, s otcovskou myslí vybízíme, aby s důvěrou vzhlíželi k nebi a své trampoty obětovali Tomu, jenž jednou jim vše splatí hojnou odplatou. A ať všichni s pamatují, že není marným jejich bol, ale že jim i Církvi též mnoho prospěje, hodlají-li jej, k tomuto cíli vedení, trpělivě snášeti. K lepšímu pak provádění tohoto úmyslu jistě mnoho a mnoho přispívá denní, Bohu obětované věnování sebe sama, jak mají ve zvyku činiti členové onoho zbožného bratrstva, jež nazývají Apoštolátem modlitby. Kterézto bratrstvo jako Bohu velmi milé odtud ze srdce co nejvíce doporučíme.

K SNÁŠENÍ A SEBEZÁPORU

§ 106 Jestli pak v každé době k získání spásy duší, Ctihodní Bratři, nutno spojovati naše bolesti s utrpením Božského Vykupitele, to budiž povinností všech dnes, kdy nesmírný požár válečný zachvacuje téměř veškeren okrsek zemský a tolik plodí smrtí, tolik útrap, tolik běd; a rovněž budiž dnes úkolem všech zdržovati se vášní, nástrah světa, bezuzdných požitků tělesných, i té nicoty a marnosti věcí pozemských, které neznamenají ničeho pro vzdělání

¹⁾ Sr. Kol., 1, 24.

ducha křesťanským způsobem, ničeho pro získání nebe. Spíše jest nutno vstúpiti do myslí lidských: velmi vážná slova Nesmrtelného Našeho předchůdce Lva Velkého, jenž dí, že křtem stali jsme se tělem Ukřižovaného;¹⁾ a onu překrásnou modlitbu sv. Ambrože: „Nes mne, Kriste, na kříži, jenž jest spásou bloudícím, v němž jediném jest odpočinek znaveným, v němž jediném budou žítí, kteří umírají.“²⁾

ZÁVĚR. 1. MILUJME CÍRKEV, TAJEMNÉ TĚLO KRISTOVO

Dříve než ukončíme tento list, nemůžeme se zdržeti, § 107
aniž bychom všechny nepovzbudili opět a opět snaživou a účinnou láskou milovati dobrotivou Matku Církev. Za její neporušenost a šťastnější i hojnější rozkvět obětujeme své modlitby, práce, tísně denně Otci Věčnému, leží-li skutečně nám na srdci veškeré lidské rodiny, božskou krví vykoupené. A co zatím nebe černá se mraky plnými blesků, a veliká nebezpečí řítí se do veškeré společnosti lidské i do samé Církvě, svěřme sebe a všechny své věci Otci milosrdenství, prosíme: „Vzhlédni, prosíme, Pane, na tuto rodinu svou, pro kterou Pán Ježíš Kristus neváhal se vydati v moc vinníků a podstoupiti utrpení kříže.“³⁾

2. POD OCHRANOU MATKY PÁNĚ

Kéž ve skutek uvede tato Naše otcovská přání, Cti- § 108
hodní Bratři, jež zajisté i vašimi jsou, a vymůže všem opravdovou lásku k Církvě Bohorodička Panna Maria, jejíž přesvatá duše více než ostatní od Boha stvořené všechny dohromady naplněna byla Božím Duchem Ježíše Krista a jež souhlas dala „místo celé lidské přirozenosti“, aby „jakési duchovní manželství mezi Synem Božím a lidskou přirozeností“⁴⁾ se uskutečnilo. Ona to byla, jež Krista Pána, ozdobeného již v panenském lůně

¹⁾ Sr. Serm., 63, 6; 66, 3; Migne, P. L. 54, p. 357 a 366. — ²⁾ In Psal. 118, 22, 30; Migne, P. L. 15, 1521. — ³⁾ Offic. Maior. Hebd. — ⁴⁾ Sv. Tomáš, III, q. 30, a. 1.

jejím hodností Hlavy Církve, zázračným zrozením jako zdroj veškerého nebeského života vydala; a jej právě narozeného těm, kteří první přišli z národů židovských a pohanských se mu klanět, jako Proroka, Krále a Kněze podala. I mimo to Jednorozený Syn její, vyhovuje jejím mateřským prosbám „v Káni Galilejské“, učinil zázračné znamení, jímž „uvěřili v něj učeníci jeho“.¹⁾ Ona to byla, jež prosta i vlastního i dědičného pádu a co nejúže spojena se svým Synem, téhož na Golgotě zároveň s obětí mateřských práv a mateřské lásky své Otci Věčnému obětovala jako nová Eva za všechny syny Adamovy, zhanobené žalostným pádem (prvé Evy); a to tak, že jako tělem byla matkou naší Hlavy, stala se duchem pro nový původ své bolesti a slávy matkou jejich všech údů. Ona to byla, jež svými velmi účinnými prosbami dosáhla, že Duch sv. Božského Vykupitele, daný již na kříži, právě vzniklé Církvě v divutvorných darech byl udělen v den letnic. Ona konečně snášejíc nesmírné své bolesti se statečnou a důvěřující myslí, více než všichni věřící jako pravá Královna mučedníků „doplnila, co scházelo v utrpení Kristově... pro Tělo jeho, jež jest Církev“;²⁾ a tajemné Tělo Kristovo, zrozené z probodeného Srdce našeho Spasitele,³⁾ provázela touž mateřskou péčí a láskou, s jakou v jesličkách chlapečka Ježíše zahřívala a mlékem živila.

JIŽ PROSÍME

§ 109 Ona tedy, přesvatá Rodička všech údů Kristových,⁴⁾ jejímuž Neposkvrněnému Srdci s důvěrou jsme zasvětili všechny lidi a jež nyní skví se v nebi slávou těla i duše a zároveň vládne se Synem, kéž od něho prosbou úsilovnou vyprosí, aby co nejhojnější proudy milostí stékaly v nepřetržitém toku ze vznešené Hlavy do všech údů tajemného Těla; a rovněž přemocnou záštitou svojí jako v předešlých dobách tak i nyní chrání Církev a jí i celé

¹⁾ Jan, 2, 11. — ²⁾ Kol., 1, 24. — ³⁾ Sr. Off. Ssmi Cordis in hymno ad vesp. — ⁴⁾ Sr. Pius X., Ad diem illum: A. S. S., 36, p. 453.

společnosti lidské vymůže od Boha konečně jednou klidnější doby.

3. A ZA ŽEHNÁNÍ VIDITELNÉ HLAVY CÍRKVE

A na tuto nebeskou naději spoléhající jako záruku § 110 nebeských milostí a svědectví zvláštní naší lásky vám všem jednotlivě, Ctihodni Bratři, a věřícím každému z vás svěřeným Apoštolské požehnání z celého srdce udílíme.

*Dáno v Římě u sv. Petra dne 29. měsíce června
ve svátek sv. apoštolů Petra a Pavla roku 1943, Papežství našeho pátého.*

MYŠLENKY

O TAJEMNÉM TĚLE KRISTOVĚ PODLE TEXTU ENCYKLIKY

I. - *Důležitost těchto myšlenek.*

„Raduji se z utrpení... za tělo, jež jest Církev, je-
jímžto služebníkem já jsem“ (Ke Kol. 1, 24-5).

A. - Sv. Apoštolu jest Církev Tělem Krista Pána. K ú-
vahám o tom vedou Sv. Otce:

- B. - 1. - Potřeby doby, kdy jedni na Církev útočí, jiní
ji vyhledávají a opět jiní o ni nedbají,
2. - tužby věřících, ano, i nevěřících po poučení a
povzbuzení v dnešní době,
3. - povinnosti pastýřského úřadu učiti a před blu-
dy varovati.

C. - Nauka tato nesmí proto zůstatí pokladem skrytým.

II. - *Původ Církve.*

„Tak Bůh miloval svět, že Syna svého Jednorozeného
dal, aby žádný nezhynul, ale měl život věčný“ (Jan 3, 16).

A. - Nekonečné milosrdenství Boží.

- B. - 1. - Pád Adamův,
2. - vykoupení lidstva,
3. - zřízení Církve k zprostředkování díla vykou-
pení.

C. - Církev proto vhodně sluje tajemným Tělem Kris-
tovým.

III. - *Církev Tělem.*

„Jako... v jednom těle mnohé údy máme, tak mnozí
jedno tělo jsme“ (Řím. 12, 4).

A. - Církev nazývá se Tělem.

- B. - 1. - Její údy vzájemně si pomáhají,
2. - tuto soustavnou činnost upravují svátosti,
3. - odtud býti údem vyžaduje určité podmínky.

C. - Střezme se poskvrniti svůj svazek s Tělem.

IV. - *Církev Tělem Krista Pána,*
a. - jenž jejím zakladatelem.

„Vy jste tělem Kristovým a údy podle údělu jeho“
(I. Kor. 12, 27).

A. - Církev Tělem Kristovým pro svůj původ.

- B. 1. - Kristus Pán Církev připravil,
2. - Kristus Pán Církev zařídil,
3. - Kristus Pán Církev v život uvedl.

C. Vše skrze Ducha sv.

V. b. - *jenž její Hlavou.*

„A on (Kristus) jest Hlavou Těla Církve“ (Kol. 1, 18).

A. Písmo sv. a učení Církve nazývá Krista Pána Hlavou Církve.

- B. 1. - Vyniká nad ostatní údy,
2. - řídí Církev sám i skrze své zástupce a za součinnosti všech údů,
3. - pozvedá údy k obrazu Syna Božího, má plnost milostí a z této plnosti údy osvěcuje a posvěcuje.

C. Nutnost spojení údů s Hlavou.

VI. c. - *jenž jí zdrojem života.*

„Jako tělo jest jedno a přece mnoho údů má, ... tak i Kristus“ (I. Kor. 12, 12).

A. Sv. Pavel nazývá Církev přímo Kristem, jenž jest

- B. 1. - dárce a zdrojem života Církve,
2. - skrze Ducha sv.,
3. - duši to Církve.

C. - Kristus, krátce řečeno, Spasitelem lidstva.

VII. - *Církev tajemným Tělem Kristovým.*

„Všechno jest vaše; vy pak jste Kristovi a Kristus Boží“ (I. Kor. 3, 22-3).

A. Výraz „tajemný“ rozlišuje Církev od těla, jež Kristus Pán vtělením na se vzal, i od těla fyzického či morálního.

1. - Značí vnitřní spojení Krista Pána s Církví,
2. - nečiní tím Církev neviditelnou,
3. - nevyklučuje chyb lidských v ní.

C. - Důstojnost křesťana.

VIII. - b. - *Spojení údů s Kristem Pánem.*

„Živ pak jsem já, ne já, ale živ jest ve mně Kristus“ (Gal. 2, 20).

A. - Spojení toto jest co nejvíce úzké, vnitřní a vznešené.

- B. - 1. - Na venek i uvnitř Kristus v nás,
2. - jenž spojení toto od věčnosti uskutečňuje v plnosti času sám i skrze Ducha sv.,
3. - spojení toto zůstává tajemstvím
4. - a vyvrcholuje v Eucharistii.

C. - Čím těžší doby, tím blíže ke Kristu.

IX. - c. - *Součinnost všech.*

„Milost Boží nebyla ve mně marná, nýbrž pracoval jsem více než všichni, ale ne já, nýbrž milost boží ve mně“ (I. Kor. 15, 10).

A. - Název tajemného Těla Kristova není pouhým obrazem.

- B. - 1. - Značí nutnou spolupráci,
2. - i soukromou jako zpověď všedních hříchů a soukromé modlitby,
3. - Kristus, Hlava Církve, není tu jen prostředníkem.

C. - Kristu Pánu se klanějme a jej vzývejme.

X. - *Naše láska k Církvi.*

„Bůh spojil tělo tak, ... aby údové pečovali o sebe vespolek stejně“ (I. Kor. 12, 24-5).

A. - Již ve Starém Zákoně milovali svaté město.

- B. - 1. - Církev jest pečlivá matka,
2. - Církev jest tělem Kristovým.

C. - Mdlejší údové zvláště vyžadují naši lásku.

XI. - b. - *Její vzor.*

„Když miloval své, až do konce je miloval“ (Jan 13, 1).

A. - Láska Kristova v modlitbách a obětech.

B. - 1. - Rozsahem zasahuje všechny lidi,

2. - obsahem zahrnuje celý život Páně.

C. - Každý ve svém povolání má jej následovati, zvláště rodiče ve výchově svých dětí.

XII. - c. - *Její příklad.*

„Aby všichni jedno byli“ (Jan 17, 21).

A. - Sv. stolice zastupuje Krista Pána.

B. 1. - Modlí se za všechny, zvláště za své údy, za jinověrce a od ní odloučené, aby z přesvědčení a dobré vůle do církve vstoupili, za představené, aby dobře vládli,

2. - učí přinášeti oběti v kajícnosti, snášeti utrpení a odříkati si zvláště v těžkých dobách.

C. - Vážné dnešní chvíle nutí nás jejím příkladem se řídit.

XIII. - *Pod ochranou Panny Marie.*

„Pomocnice křesťanů, oroduj za nás.“

A. - Účinná láska Panny Marie má svůj důvod v tom, že stala se naší matkou.

B. - 1. - Naší matkou podle těla v Betlemě,

2. - naší matkou duchem na Golgotě.

C. - Nyní jest naší orodovnicí v nebi.

Zasvěťme se jí.

REJSTŘÍK

	Str.		Str.
Adam	20	osvícení údů	38
akce katol.	65	Papež	34
Ambrož	27, 58	papežství	33
apologetika	7	Pavel apoštol	21, 22, 30, 31, 36, 40, 63
apoštolskost církve	40, 43, 48	pastýřská činnost Kristova	31n
Augustin	26, 29, 40, 43, 48	Petr apoštol	33, 39
Bellarmin	8	povinnost údů	48
biskupové	34	poslušnost církve	61
bojující církve	8	posvěcení údů	39
Bonifacius VIII.	33	primát	33
Definice církve	8	představení v církvi	23
dogmatika	8	předurčení	25
Duch sv.	31, 41n, 53	příslušnost k církvi	25
duše církve	42, 53	Racionalism	19
Eucharistie	18, 24, 44, 56n	rodiče	23, 65
Eva	27	Řehoř Nys.	40
Franzelin	8	Sebezápor	70
Hříšníci v církvi	25	snášenlivost	70
Chyby údů	47	snoubenka Kristova církve	36, 58, 61
Jerusalem	61	součinnost s církvi	35
jednota a jedinnost církve	43n	Spasitel	43
jinověrci	66	společnost občanská	45, 68
Kajicnost	69	Srdce Páně	19, 71
katolicita církve	29n	svatost církve	49
království Boží	64, 66	svátosti	24, 39
kvietism	58	synagoga	28
Láska Kristova	63n	Tajuplné spojení	54, 55
láska k církvi	70	Tomáš Akv.	28, 31, 36, 45, 53, 71
láska k papeži	17	trojí úřad v církvi	23, 27
láska v církvi	51n	trvání církve	52n
Letnice	27	tužby věřících	16
Lev V.	28	Údy církve	22n, 25
Lev XIII.	22, 26, 42, 55	utrpení lidská	70
liturgie	18	utrpení Páně	16
Matka Páně	22, 31, 33, 71	Vatikánský sněm	19, 55
Maximus Taurinský	53	viditelnost církve	46n, 49
milosti v církvi	9, 37n	víra	50
modlitba k Pánu Ježíši	60	vlády světské	68
modlitba soukromá	59	vtělení Slova	20
mysticism	19, 57	vykoupení	20
Naděje	51	Zákon St. a N.	27n
nekatolíci	16	zpověď častá	59
neporušitelnost církve	54	Ženich Kristus	58
Odloučení od církve	19, 67		
omilostnění v církvi	16		

ÖBSAH

Úvodem	str. 7
Přehled a rozbor encykliky I.	10
Přehled a rozbor encykliky II.	13
Text Okružního listu	15
Myšlenky o Církvì podle encykliky	74
1. Důležitost těchto myšlenek	74
2. Původ Církvè	74
3. Církev Tělem	74
4. Církev Tělem Krista Pána	75
5. jenž jest její hlavou	75
6. dárce a zdrojem jejího života	75
7. Církev tajemným Tělem Kristovým	75
8. Spojení údů s Kristem Pánem	76
9. Součinnost všech	76
10. Naše láska k Církvì	76
11. její vzor	77
12. její příklad	77
13. Pod ochranou Panny Marie	77
Rejstřík	78

Jméno autora : Msgre Dr Alois Kudrnovský. Název díla : Kristus a Církev.
Označení dílu : II. svazek nové řady Vzdělávací knihovny katolické. Jméno
redaktora : Dr Jan Merell. Jméno autora obálky : Stanislav Ulman. Jméno
graf. upravovatele : Jaroslav Hrabě. Jméno nakladatelství : Cyrillo-Methoděj-
ská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, veř. obch. spol. v Praze II.
Místo a rok vydání : Praha, 1947. Jméno tiskárny : tiskem vlastního závodu.
Sázeno písmem : garmond Renaissance. Počet vydání : I. Výše nákladu :
2.500 výtisků. Označení edice : Vzdělávací knihovna katolická. Pořadí
svazku edice : II. svazek nové řady. Cena knihy : 30.— Kčs, brožované.